

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 3
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Uredništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 3
Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglaševanje v Italiji in
mozemstvo UPI 3 A. MILANO
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokotno
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije: Servizio Conti, Cor. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 25 tr.
Uredništvo:
Ljubljana - Puccinjeva ulica št. 3.
Telefon št. 31-22 31-23 31-24.
Rokopisi se ne vračajo

Starke nordamerikanische Kräfte zwischen Paris und Reims zum Stehen gebracht

Schwere Kämpfe um Chalons-sur-Marne - Briançon wieder in Besitz genommen - Zwei feindliche Zerstörer westlich Dieppe versenkt - Nordöstlich Warschau und zwischen Bug und Narew erneute Sowjetangriffe aufgefangen - 82 viermotorige Terrorbomber abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 30. Aug. DNB. Das OKW gibt bekannt: Nachdem unsere Divisionen starke bis zu siebenmal wiederholte Angriffe des Feindes aus seinen Seine-Brückenköpfen nordwestlich Paris in harten Kämpfen aufgefangen hatten, setzten sie sich befehlsgemäß auf neue Stellungen nach Nordosten ab. Die Stadt Rouen wurde nach Zerstörung der Hafenanlagen und sonstiger militärisch wichtiger Objekte aufgegeben.

Zwischen Paris und Reims wurden die nach Norden angreifenden starken nordamerikanischen Kräfte in erbitterten Kämpfen zum Stehen gebracht. Im Südteil von Soissons sind heftige Strassenkämpfe entbrannt. Südlich der Marne erreichten motorisierte feindliche Verbände im Vorstoss nach Osten die Gegend von Chalons-sur-Marne, um das schwer gekämpft wird.

Im Rhonetal wiesen unsere Flankensicherungen zahlreiche feindliche Angriffe von Osten her ab. Eine grössere Anzahl feindlicher Panzer wurde vernichtet. Im Alpengebiet westlich der französisch-italienischen Grenze wurde die Stadt Briançon nach hartem Kampf mit französischen Terroristen und amerikanischen Aufklärungskräften wieder in Besitz genommen.

Schnellboote versenkten in der Nacht zum 30. August westlich Dieppe einen feindlichen Zerstörer. Im gleichen Seegebiet vernichteten Kampffähren und Sicherungsfahrzeuge der Kriegsmarine einen britischen Zerstörer der Hunt-Klasse, der nach schweren Detonationen auseinanderbrach.

Das VI.-Vergeltungsfest auf London dauert an. In Italien fanden grössere Kampfhandlungen nur im adriatischen Küstengebiet statt.

Vedno bolj ogorčeni boji ob Marni

Težišče sovražnikovih operacij vzhodno od Pariza

Berlin, 30. avg. Na zapadnem bojišču se je nadaljeval v ponedeljek z naraščajočo ogorčenostjo boj ob Seini in Marni. Ob izliva reke Seine je napadla kanadska 1. armada predmestje zapadno od Rouena, vendar je bil pritisk šibkejši kakor prejšnje dni. Sedaj poizkušajo Kanadčani in Britanci razširiti svoja predmestja med Rouenom in Parizom ter najti nove prehodne točke. Vsa ta podjetja podpirajo močni oddelki bombnikov in osredotočen topniški ogenj.

Ob loku reke Seine, vzhodno od Elbeufa, je napadel sovražnik iz Fremoussa proti vzhodu, vendar je bil odbit in je zasedel le malo ozemlja. Tudi ob loku reke zapadno od Les Andelysa je bil s protinapadi prestražen napredujoč nasprotnik. Južno od Les Andelysa se je posređilo britanskim silam pri Notre Dame de L'Isle za enkrat še s šibkejšimi silami ponovno prekorajčiti reko. Tukaj ter severno od Vernona in severno od Mantesa je prodir sovražnik dalje proti severu, vendar zaradi nemških protikrepev ni dosegel nameranih uspehov.

Na področju Pariza so ponovili Američani svoje napade pri Le Bourgetu. Tudi tu so bili v nekem globokem vdoru prestraženi in odbiti. Težišče sovražnikovih operacij je bilo na področju vzhodno od Pariza ob Marni. Ameriška 3. armada je napadla s pomočjo močnih oklopnih motoriziranih topniških in bombniških oddelkov na široki bojni črti od Meauxa-Montmiraila proti severu ter je prodira z 2 močnima klinoma do gozda Villers-aucotterets in do ceste Soissons-Reims. Med tema glavnima 2 klinoma so napadale delne sile pri Chateau Thierry ter severnozpadno odtod. V teku so težki boji vzdolž Ourquva in ob Vesli v odseku Fismesa. V tem odseku se bijejo boji na področjih, ki so znana iz prve svetovne vojne.

Drugi močan napad je izvedel sovražnik iz področja Romillyja proti severovzhodu. Pred nemškimi predmestji pri Epernayju in Vitry-le-Francoisu je prišlo do ogorčenih še trajajočih bojev, v katerih so nemške čete uničile številne sovražnikove oklopnike. Oprti na ta predmestja so napadli nemški zaporni oddelki in premaknili oklopnike čete sovražnika, ki je prodiral v smeri proti Chalonsu. Nadalje so v teku protinapadi proti ameriškim oklopnim oddelkom, ki prodirajo s področja gornje Marne proti področju vzhodno od Troyesa.

Prav tako kakor ob Marni je v polnem teku premakljiva vojna tudi na južnem francoskem področju. Iz Grenobla je poslal sovražnik oklopnike izvidnike ob Iseri ter je prodir do Albertvillia in dalje proti severu v Savojske Alpe, ki so jih zasedli francoski uporniki. S svojimi naprej potisnjenimi oddelki je dosegel južnovzhodno od Zeneve pri Annemasu francosko-švicarsko mejo. Izjalovili so se vsi nasprotnikovi poizkusi, da bi s hitrimi sunki z gorovij zadeli v bok nemške čete, ki se odmikajo v dolini Rhone. V težkih oklopnih bojih so bile razbite sovražnikove izvidniške sile južno in južnovzhodno od Veneca.

V Bretagni nadaljujejo Američani velenje proti Brestu. Po silnem bombardiranju in težki topniški pripravi je pričel sovražnik napad na široki bojni črti. V ogorčenih menjajočih se bojih so očistile nemške čete majhne nasprotnikove vdore ter odbile sovražnikov napad. Izbuge napadalec in golistov so zelo velike.

Boji za Seine

Berlin, 28. avg. Na zapadnem bojišču se nadaljuje boj za črto ob Seini z nezmanjšano silovitostjo. Ugodno poletno vreme omogoča sovražniku, da uveljavi svojo jakost bombnikov in oklopnikov v polni meri, kljub stalnemu bombardiranju in neprestanemu oklopnikemu navalu pa je odpor nemških čet žilav in zagreden. Na predmestju zapadno od izliva reke Seine so prodirli oddelki 10. kanadske armade v nedeljo nemške zapore črte ob reki Risle in pri Foret de la Longeue. Nemške čete so se umaknile nekaj km severneje med Cronvilluom ob Rislil in La Bouvillielem ob Seini ter v krvi odbile na tej črti nadaljnje sovražnikove prebijalne poizkuse. V loku reke Seine vzhodno od Elbeufa je poizkušal sovražnik, da bi prekorajčil reko proti severu. Čeprav je skušal izvesti prekorajčenje s tem, da se je zavaroval z zapornim ognjem, se je poizkus prekorajčenja izjalovil v takojšnjem protinapadu. Nekoliko južneje je napadla britanska 2. armada prehode preko Seine pri Les Andelysu in pri Vernonu. Proti sovražniku na obeh mestih so v teku protinapadi, ki jih podpira letalstvo.

Degolistična zverstva

Berlin, 28. avg. Degolistične čete v Franciji hočejo uporabljati ujete SSozve za posebno nevarna čiščenja minskih polj. Reichsführer SS je zato sklenil, da bodo v primeru, ako bodo ujetniki SSozve rabili za čiščenje minskih polj, uporabili degolistične ujetnike za odstranjevanje tempiranih vžgalov po bombnih napadih na mesta.

Močne ameriške sile ustavljene med Parizom in Reimsom

Težki boji okrog Chalons-sur-Marne - Briançon znova zaseden - Dva sovražnikova rušilca potopljena zapadno od Dieppa - Severnovzhodno od Varšave ter med Bugom in Narevom so bili prestreženi ponovni sovjetski napadi - 82 štirimotornih terorističnih bombnikov sestreljenih

Führerjev glavni stan, 30. avg. DNB. Glavno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Naše divizije, ki so odbile močne, do sedemkrat ponovljene sovražnikove napade z njegovih predmestij ob Seini severnozpadno od Pariza, so se na povelje odmaknile na nove postojanke proti severovzhodu. Po razrušenju pristaniških naprav in ostalih vojaško važnih objektov smo izpraznili mesto Rouen.

Med Parizom in Reimsom smo v ogorčenih bojih ustavili proti severu napadajoče močne ameriške sile. V južnem delu Soissons so se razvneli siloviti polični boji. Južno od Marne so dosegli sovražnikovi motorizirani oddelki med sunkom proti vzhodu okoli kraja Chalons-sur-Marne, za katerega se bijejo težki boji.

V dolini Rhone so zavrnile naše bočne zaščitnice številne sovražnikove napade. Uničili smo večje število sovražnikovih oklopnikov.

Na alpskem področju zapadno od francosko-italijanske meje smo po hudem boju s francoskimi teroristi in ameriški izvidniki znova zaveli mesto Briançon.

Brzi čolni so potopili v noči na 30. avgust zapadno od Dieppa sovražnikova rušilca. V istem vodovju so uničili bojni čolni in zaščitne ladje vojne mornarice britanske rusilce razreda »Hunt«, ki se je po težkih detonacijah razkral.

Povračilni ogenj »V 1« na London se nadaljuje.

V Italiji so bili večji boji le v jadranskem obalnem odseku. V dopoldanskih urah smo z izgubami za sovražnika zavrnili njegove silovite napade.

V Rumuniji so se izjalovili sovjetski napadi pri Buzau in v dolini Bistricse. S protinapadom smo na več mestih vrgli nazaj sovražnikove sile, ki so bile medtem

Hudi boji ob spodnjem Prutu

Protinapadi na madžarskem obmejnem ozemlju

Berlin, 30. avg. Potek operacij v srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča potrjuje nadalje pravilnost nemške taktike, prizadeti sovražniku z žilavim odporom tolikšne izgube, da mora svoje napadalne oddelke čim bolj štedljivo uporabljati. Sovražnikovi napadi na nemške postojanke so postali šibkejši in v ponedeljek je prišlo med Karpati in Finskim zalivom le še v nekaterih odsekih do pomembnejših bojev. Ta omejitve sovražnikovih napadov je v prvi vrsti posledica nenavadno velikih izgub, ki jih je utrpel nasprotnik v poslednjem času. Zato morajo sovjetske čete pred nadaljnjimi napadalnimi operacijami, ki bodo gotovo sledile, osvežiti in na novo razporediti svoje oddelke.

Na severu vzhodnega bojišča so boljše, viki brezuspešno napadli nemške zapore postojanke med Pejpuškim in Virmskim jezerom na obeh straneh Dorpata. Severnozpadno od Modohna so podvezle sovjetske čete številne napade, vednoma v moči bataljona, ki so bili prav tako odbiti. Nemški protinapadi so vrgli sovražnika nazaj povsod, kjer je dosegel začetne uspehe. Težki boji v tem odseku še trajajo. V odseku pri Bobru in južno od Nareva boljševi zaradi težkih izgub v nedeljo niso nadaljevali napadov, samo med Narevom in Dugom, zapadno od Ostrova, so še nadalje napadali. S podporo močnih oddelkov bojnih letal so dosegli nekaj vdorov, ki pa so jih nemške čete s takojšnjimi protisunkmi zajezile ali očistile. Tudi med Bugom in Vislo je močno popustilo sovražnikovo napadno delovanje. V velikem kolenu Visle so se omejili boji na odsek zapadno od Baranova, med katerimi so izvedle napadajoče nemške čete krajevna zboljšanja postojank.

Na rumunskem področju so nemške čete na obeh straneh vzhodnega Pruta v silnem obrambnem boju proti boljševikom, ki pritiskajo z vseh strani in ki so zaradi kraljeve izjave v kratkem času prepravili Besarabijo in Moldavijo in ki so po prekorajčenju delte Donave na severnem robu Dobruže. Odprle so si tudi že dohod v

Vlahovijo, ki je jedro Rumunije. Tu so prodirle sovjetske čete kljub žilavemu odporu nemških čet dalje proti jugu ter so dosegle, čeprav s težkimi izgubami oklopnikov, mesto Buzau in s tem petrolejski vod iz Ploestija v Konstanco ob Črnem morju. Sovjetske čete pritiskajo močno tudi proti vzhodnim Karpatom na področju Targuila, ker poizkušajo doseči prelaz, ki vodi na Madžarsko. Tukaj so utrpeli napadajoči boljševi zaradi protinapadov madžarskih oddelkov, ki se borijo na domači zemlji z izredno odločnostjo, velike krvave izgube.

Sovražno zadržanje rumunskih oddelkov proti nemškim četam se je ponekod ojačilo, čeprav doslej ni prišlo do večje obsega. Rumunsko protiletalsko topništvo je obstrlevalo nemške letalce in so se severno od Ploestija razvili silni boji med nemškimi oddelki protiletalskih topov in naprej tipajočimi rumunskimi oklopniki. Nadalje so napadli rumunski oddelki, med njimi tudi rumunski gorski lovci, službena mesta na področju Braşova in na tamkajšnjih karpatških cestah.

V srednji Italiji je sovražnik po premetstvi in izpolnitvi svojih odlekov v ponedeljek nadaljeval že pričete nove probojnim poizkusom v jadranskem obalnem odseku. Po najmočnejši topniški pripravi je pričel sovražnik s podporo številnih oklopnikov napad na nemške postojanke na področju Montecchia do Ginestrato. Čeprav so se branili nemški grenadirja do skrajnosti, se je Britancem končno posređilo, da so dosegli vdor, ki pa so ga nemški oddelki prestregli ter zajezili od dalje proti severu ležečih postojankah. Tudi vzhodno odtod prodirajo sovražnikovi oddelki. Nemški branilci so s takojšnjimi protinapadi očistili nekatere vdore. Bojno delovanje v ostalih odsekih se je omejevalo na vrsto brezuspešnih izvidniških ameriških sunkov, predvsem južnozpadno od Pise, pri Pontederi in pri Empoliju. Preprečen je bil sovražnikov poizkus, da bi pri Fucecchiju prekorajčili reko Arno.

Moskva določa pogoje za premirje z Rumunijo

Stockholm, 30. avg. Če je potrebna potrditev že davno ugotovljenega dejstva, da so Anglija in Zedinjene države v rumunski zadevi v vsakem primeru prepuštili prednost Sovjetski zvezi, potem daje severnoameriški državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull jasen dokaz za to. Hull je podal na neki novinarski konferenci izjavo o Rumuniji, v kateri je dobesedno izjavil: »Vlada Zedinjenih držav je bila obveščena o napredovanju pogajanj z Rumunijo in sicer so jo obveščali sovjetski zastopniki. Pričakujejo, da bodo v kratkem podpisali v Moskvi pogodbo o premirju. Zedinjene države bodo brzkone zastopali vojaški in diplomatski odposlanci.

Ta opis položaja potrjuje jasno in nedvoumno, da ima Moskva v rumunskem vprašanju proste roke in da so se Anglija in Zedinjene države izjavile kot neza-interesirane. Washington je popolnoma zadostovalo, da so mu sovjetski zastopniki poročali o poteku pogajanj. Kremelj je vzel to zadevo v svoje roke, pogajanja o premirju se vodijo v Moskvi in Zedinjene države in Anglija bodo poslali celo opazovalce. »Daily Express« poroča, da bo angleški poslanik v Moskvi zastopal Anglijo pri sovjetsko-rumunskih pogajanjih.

Da ne bodo imeli ti angloameriški opazovalci nobenega vpliva na potek pogajanj, je samo po sebi umevno. Oni so le statisti in bodo odobravalji vse sovjetske zahteve, kakršnekoli bi že bile. Noben čudež ni, ako se v Moskvi spriče tega položaja zavedajo svoje moči in da se smatra

Jasne smernice

Ze nekaj mesecev se od nedelje do nedelje vrste po Ljubljanski pokrajini ljudska protikomunistična zborovanja. Udeležba na zborovanjih je najbolj dokaz, kako so se že razgibale ljudske množice v aktivnem odporu proti komunizmu ter v borbi in delu za zdravo bodočnost Slovenec. Levji del zasluge na tem nosi g. prezident general Rupnik sam, ki ne opusti nobene prilike, da vlije našemu ljudstvu vere v srečno in zdravo bodočnost. Vsak njegov govor pomeni v tem pogledu nov doprinos k naši obči narodni orientaciji. Zato je naravno, da se ga ljudske množice oklepajo z vedno večjim zaupanjem.

Prezidentovi govori so vedno jedrnat in jasni. Ne omejujejo se le na naš domači položaj in z njim v zvezi na jasno opredeljen nasproti vsem razkrajajočim in uničujočim silam, temveč nam vselej nakazujejo tudi širša evropska obzorja, pri čemer silijo vsakogar, da mirno, trezno in stvarno »premeri« dalje in nebeško strano in tako edino pravilno določijo odnos vsega našega domačega z zunanji. Kar najbolj vpliva na poslušalce in vso javnost ob teh govorih, ka je trdna vera v bodočnost, vera v bodočnost naroda, ki noče umreti in se neče žrtvovati na ljubo židovstvu ne v njegovi komunistični in ne v njegovi plutokratski obliki. Enako trdna je v predsednikovih govorih tudi vera v novo, strnjeno duhovno povezavo Evrope, ki bo pod vodstvom nemškega naroda za vselej iztrebila iz svoje srede vse razdiralne elemente, kakor se danes zbira okoli raznih boljševiskih pokretov pri nas in drugod.

Nenehoma nas prezident poziva, naj ostanemo zvesti svojemu narodu in njegovim stolecnim izročilom. Vedno znova in vedno na drugih primerih nam jasno kaže, kateri so naši pravi življenjski narodni interesi, za katere se moramo boriti in ki jih moramo za vsako ceno zaščititi. Prav tako se v vseh njegovih govorih vleče kot rdeča nit neomajna ljubezen do domovina, katero moramo zaradi trpljenja, ki jo je zajelo, le še bolj ljubiti in ji biti še bolj zvesti kakor doslej.

Pripadnost k svojemu narodu in bivanje v njegovi lepi domovini nam dajejo pravice, ki jih smemo uveljavljati, toda v okvir velikih skrbi za obstoj domovine spada tudi velika zavest dolžnosti, ki jih ima vsakdo do svojega naroda in do svojega poslanstva v svetu. Nazorno je to prikazal g. prezident zlasti v svojem poslednjem govoru v Rovtahu. V tem smislu je prepričujoče govoril o naši narodni skupnosti in v tej zvezi odkrito povedal: »Del človeštva, ki biva v naši domovini, so naši rojaki, ker pripadajo našemu narodu, naši očji slovenski družini. Nikakor pa ne smemo pozabiti, da prav tako vsi skupaj tvorimo široko evropsko domovino. Zato šteje mo k širši evropski družini tudi pripadnike drugih narodov, ki bivajo pri nas. In prav tako kot že po svoji prirojeni, nagonski lastnosti želimo, da bi se vsi pri nas dobro počutili, upravičeno želimo, da bi se naši ljudje v Nemčiji, Italiji, Hrvaški in drugje prav tako počutili.«

Tako nas g. prezident povezuje v najširšo duhovno skupnost z edinim namenom, da bi pravilno presojali svoj dejanski položaj, pravilno ocenili vse koristi, ki iz njega izhajajo, zlasti pa se vselej v celoti zavedali vseh nevarnosti, ki nam že pretijo ali ki bi nam lahko še pretile. Poleg nevarnosti, ki jo za nas predstavlja divjanje židovsko-boljševiške klike na naših tleh, je g. prezident ob primeru barbarskega bombardiranja naših krajev in ljudi prepričujoče pokazal tudi na nevarnost uničenja, ki nam grozi ob angloških ponočnikih boljševisma. Nemški vojak in nemški delavec vodita danes usodno orjaško borbo proti židovstvu v njegovi boljševiski in njegovi anglo-ameriški izdaji. Okrog Nemčije se zbira zdrave evropske sile, ki si hočejo za vsako ceno priboriti srečnojo bodočnost v novi pravilni in slozni Evropi. Čim bolj bodo narodi naše celine duhovno strnjeni vsak zase in vsi medsebojno, tem hitreje bo ta borba zmagovito dokončana.

To velja v polni meri tudi za Slovence. Zato moramo biti hvaležni g. prezidentu in mu z verno slediti, ko nas ob vsaki priliki poziva, naj čim prej in čim bolj popolno strnemo vse svoje sile v borbi in delu, kajti le duhovno trdno povezani in v vseh narodnih skrbih enotni narodi lahko premazajo smrt in nadaljujejo ustvarjajoče življenje.

Nova madžarska vlada

Budimpešta, 30. avg. Dosedanji ministrski predsednik Sztójay, ki zaradi bolezni že več tednov ni mogel izvrševati vladnih poslov in čigar zdravstveno stanje je do glednem času ni obtalno izboljšanja, je zaprosil za odstop, čemur se je pridružila vsa dosedanja vlada. Državni upravitelj je poveril sestavo nove vlade generalnemu polkovniku Gezi Lakatosu. Nova vlada je sestavljena sledeče:

Ministrski predsednik generalni polkovnik Lakatos, notranji minister Nikolaj Bonczos (kot doslej), zunanji minister generalni poročnik Hennyey, finančni minister Remyeny-Schneller (zopet imenovan), po ljudski in preskrbovalni minister Bela Jurczek (zopet imenovan), pravosodni minister Vladimir, hovevski minister Ludvig Csataj (kot doslej), prosvetni minister Ivan Rakovszky, industrijski minister Tl. bor Gulyay, trgovinski in prometni minister Oliver Markos.

Papežev govor po radiju

Milan, 30. avg. Kakor se je zvedelo, bo papež Pij XII. dne 1. septembra govoril po vatikanskem radiju.

Ameriške izgube

Zeneva, 30. avg. Severnoameriški vojni novinarski urad navaja izgube Zedinjenih držav v tej drugi svetovni vojni, ki znašajo 317.846 vojakov. Celokupne izgube Zedinjenih držav v prvi svetovni vojni so bile 364.800 mož.

Zatemnitev od 21. do 5.

Tajnost zadnje faze vojne

SS vojni poročevalec Ahim Fernau.

...29. avg. (PK) Najpozneje čez pol leta bomo vedeli, kar danes le še malo kdo ve, da je bila ta zadnja vojna faza, ki se je pričela 16. julija 1944, zavita v tajnost in da so imeli trije meseci junij, julij in avgust v resnici popolnoma drugačno lice, kakor smo vsi menili. Zgodovina je vedno dokazala, da so se za kulisami narodov dogodile stvari, ki jih v trenutku sploh ni bilo možno spregledati; da so trenutki pokazali tako čudno dvojno lice, da so bili narodi brez sveta; da so kontinenti nestrpno čakali na dogodek, ki je bil brezpomemben in da so bila v zaledju, ne da bi kdo pazil na to, stalno odprta neka vrata.

Zmaga — to je beseda, okoli katere naše misli neprestano krojijo, mir — za tega se nihče ne zanima, vračanje zmage je glavno. Če se enkrat v misli ponovimo, koliko strahnega, kakšno trpljenje so prinesla vojna leta nad vso Evropo in da je usoda prišla vse ostale narode, da podpišejo ta strašni račun skupno z nami, krivi ali ne, potem lahko zastane komu skoraj dih ob misli na zaslepljenost atentatorjev 20. julija.

Ta čas, ki ga prav sedaj preživljamo, je najbolj dramatičen, ki ga bo moderna svetovna zgodovina sploh mogla doživeti. Poznejši časi bodo jasneje in razločneje videli, da sta igrala svojo vlogo vsak milimeter in vsaka sekunda in da je po čem vsek izračunati, zakaj je zmagala Nemčija.

Fantastična je misel, predstavljati si, da je tako, kajti sedaj smatra svet, da je popolnoma drugače. Padel je Harfov, Stalino, Dnjepr, Petrovsk, Uman, Smolensk, Pskov, Vitebsk so padli, sovjetske čete se približujejo vedno bliže in bliže, Padla sta Kijev in Lvov, oni stojijo pred Varšavo, pred Krakovom, pred Vzhodno Prusijo, nasproti jim mečemo divizijo za divizijo in te morajo nazaj, neprestano nazaj. Polki propadajo, neskončni material izginja v ruskem blatu, letalci manjajo ali topništvo ali oklopniki, nekaj pa jih more vendarle ustaviti, toda tudi naslednji dan ne prinese ničesar. Počasi, toda vztrajno se približujejo sovjetske čete. V Italiji se razširi netunsko predmostje. Rim pade, Angleži: korakajo, korakajo, korakajo, združijo ogromne množice topništva in letalstva ter etoje v Florenci. Dne 6. junija se prčne invazija s peklenskimi bombniškimi in granatnimi obstreljevalcem, Angleži in Američani se zajedo krepko v Normandijo, protisunki se izjalovijo. In brez prestanka divjajo angleški bombniki nad Nemčijo in uničujejo naša mesta. Tako izgledata junij in julij. S temi mrazimi besedami moramo enkrat povedati, zakaj, to je resnica in to je čast naših vojakov. To je strašna slika, toda ta slika je napačna. Če sami ne bi vedeli in mogli trditi, bi nas mogel Churchill sam najbolje poučiti in se ne bi obotavljali, kajti zanj izgleda ta slika popolnoma drugače. Čez pol leta bo vse vsakomur znano. Takrat bomo imeli občutek, kakor takrat, če se pojavi po divjavoči, z ropotom napolnjeni temni noči nerjavn naslednjega jutra dan kakor, da ne bi obstajalo prav nič, kar bi nam povzročalo strah in nas ogražalo. Vsa pretekla noč je potem človeku skoraj nezavestna. Ta sestavek pišem na bojišču v Normandiji in sem sam vojak. Znani so mi bombniški napadi na naša mesta v Nemčiji, bil sem tudi sam sredi bombniškega napada v Berlinu. Nikakor mi niso neznane skrbi za mojo ženo, bolezen in sile, toda dogodilo se je nekaj čudovitega: Odkar so mi postale jasne te poti mišev in odkar se mi potrjuje korak za korakom, me prav nič ne vznemirja borba in vesti z vzhoda, nasprotno, strah pred temi dogodki je izgubil popolnoma.

da so prestali l. 1940 in 1941, ko so bili skraj na koncu s svojimi silami.

Medtem se je vojna v Rusiji in Afriki nadaljevala. Kazalo je, kakor da hoče Führer še vedno z vsemi silami doseči strateško odločitev na obeh velikih bojiščih. Churchill si je mel roke. Druga vojna faza praktično obnovljen pričetek vojne z novimi angleškimi in ameriškimi sredstvi bi moral Hitlerja zelo prizadeti. Tudi angleški narod je bil zelo oslabljen, toda sedaj se je zdelo, da je dano jamstvo, da je konec v časovnem obdobju, ko so nemška vojna sredstva izčrpana in zastarela in ko se bo pričel z ameriško oborožitvijo nov pričetek vojne, s Churchillovimi besedami: Ko bo Anglija zgoraj.

Ta položaj lahko razložimo s primerom iz vsakdanjega življenja: Dva avtomobila vozita do skupnega cilja. Negotovo je, če imata dovolj bencina, na da bi se morala prej še natovoriti z bencinom. En avto izbere krajšo pot, toda težjo v mnenju, da bo njegovo gorivo zadostovalo, toda voz ne premeta strmine in se mora vrniti na veliko cesto. Prvi voz pa je že v začetku zaostal, ker je moral že v prvi polovici iskati gorivo. Sedaj sta na isti višini — z razliko, da je eden, Anglija, že nabavil novo gorivo in da ima sedaj absolutno zaupanje vase.

Tak je bil položaj l. 1940. Angleži in Američani so stali praktično razprtih rok in gledali na dogodek. Dosegli so premoč na morju in v zraku, razbili Nemčijo počasi, toda zanesljivo in bili daleč od bojišč. S tem mirom bi oni lahko čakali do konca vojne, toda zgodilo se je nekaj čudnega.

L. 1944 se je pričel nezasičan naval na Nemčijo. Noben človek ni dvomil, da imajo Angleži ogromne sile v zalogi. Angleži niso prišli le s sto bombniki, temveč s tisoči. Pristali so v Nettumu, sestrelili 200 tisoč izstrelkov v enem dnevu in v enem odseku in pričeli 6. julija splošno ofenzivo. Na vzhodu je napadel Stalin z vsemi rezervami. To je jako imponiralo svetu. Nihče ni opazil, da je bilo vse to zelo čudno in da bi bile te žrtve pred zaključkom popolnoma nepotrebne, če bi bilo vse res tako, toda prišlo je popolnoma drugače.

Pred enim letom je vedel Churchill že nekaj o nas, česar se mi sami nismo vedeli. Angleški notranji minister je pred nekaj dnevi v spodnji zbornici odgovoril na vprašanje, kaj je z Nemčijo, dobesedno: »Meni so znane strašne stvari.« Gigantski naval l. 1944 ni razpolaganje s premočnimi silami, temveč najvišja sila in paničen strah kakor, če avtomobilisti opazi, da je cilj daleč, kakor je menil, in da ne bo imel več dovolj bencina. V tej psihološki pritise ne po navadi vsi avtomobilisti brezsmiselno na plinski vzmet. Prišlo je namreč, — da ostane pri vzmeti. — do tega, da ne vozita več oba avtomobila poleg drugega, temveč da je eden — Nemčija — daleč zadaj, nekoliko od ceste. Sami upamo, da bo zopet poizkušal najti krajšo pot, v resnici pa je odločil, da se opremi neposredno pred koncem z novim bencinom. Churchill je to zvedel prerano, že pred dvema letoma. Zanj samega ni bil naskok dovolj velik, da bi storil isto še enkrat. Sedaj je prišlo le do tega, da bi dosegel njegov voz še med drugo vojno fazo svoj cilj. To je tajnost, ki jo Churchill pozna. Ta primer iz vsakdanjega življenja pa dobro razlaga te dogodke.

Spominjam se še prav dobro, da so teroristi v Franciji v preteklem letu slikali na stene: 1918—1943. L. 1943 naj bi postalo slično l. 1918. Danes vem, da to ni bila nobena propagandna teorija, bila je to najgorenkejša nujnost, Churchill zna računati! On ve za roke, katerih sami nismo poznali in še danes ne poznamo. Naši so pri nekem ujetniku staro angleško revijo, v kateri je bilo narisano orozje »V I.« napačno sicer, toda vendarle nekoliko približno. Ko sem to videl, mi je bilo vse jasno in to potrjuje:

- 1) Churchill je pravočasno vedel za novo orozje.
- 2) On ni mogel konstruirati orozja pred nami.
- 3) On ni našel nobene obrambe.
- 4) Sprič tega je vedel, da bo prišel dan, ko se bo pričela tretja vojna faza in ko bo Nemčija točno kakor l. 1942 pričela vojno še enkrat od začetka. In v tej fazi bo Nemčija na vrhu.
- 5) Kakor je vedel za orozje »V I«, bo tudi zvedel za druge »strašnejše stvari«. In ve še nekaj, kar je zanj še mnogo strašnejše: on ve za rok.

Zato je napisal »1918... 1943.« zato bi moral brezpogojno priti konec l. 1943. Leto je minilo. Mi sami nismo niti dvomili, kaj bi pomenilo za Churchilla in za Roosevelta. Sedaj jim preostaja le še en poizkus: V zadnjih minutah »njihove vojne faze« poizkusiti obupan poseg v vojno — in tega doživljamo sedaj.

Če je potreben za to razmišljanje še zadnji dokaz, potem ga je prinesel Churchill sam v nekem intervjuju, ko je dejal: »To vojno moramo končati do jeseni, drugače...« in nato je molčal ta stari moč, požajalec.

Do jeseni, da vemo, zakaj moramo izvesti zadnje velike napore, ki pa ne presegajo naših sil. Dosej se v tej vojni še nismo vdali v nobenen kritičnem položaju. Plačali bomo zadnje ceno, ki jo moramo plačati. Z vsemi sredstvi in z vsemi silami. Zmaga je v resnici popolnoma blizu.

Führer je to točno vedel. On je poizkusil ta načrt prekržati in vse države, ki jih je Anglija v tem namenu postavila proti Nemčiji, naglo premagati in izsiliti l. 1940 strateško odločitev. Bli smo jako blizu zmagi, toda uspela ni, ker je Sovjetska zveza sklenila zvezo s kapitalizmom in stopila v vojno. Anglija je zadela lažje. Takrat ni bila Stalinovega miselnja, da bi Nemčijo strateško premagala, toda zadilha je le lažje, ker je vojna dobila v resnici obliko valovanja, za katero so zgradili Angleži in Američani svoj celotni načrt. Njihov »general čas« ni bil izum. Začel je resnično delovati.

Valovanje je postalo očividno. S strateškim dejanjem, z bitko ni bilo možno premagati Sovjetske zveze, vojna se je zavlekla, čas je mineval. Anglija in Zedinjene države so se oboroževale, mi smo pa bili zelo zaposleni, istočasno pa so nam puščali kri. Naša vojna proizvodnja je delala v tem smislu naprej. Anglija je pričela šele takrat. Popolna ureditev je bila izvedena šele v l. 1941/42. Valovanje, ki so ga Angleži v zgodovini vedno iskali, je zaključilo svojo fazo, ko je bila Nemčija zgoraj, njeni nasprotniki za spodaj. Sedaj se dviga Anglija. To je bila druga faza. Vojna se je pričela v drugo. Vsi so bili že utrujeni, vsi že deloma razbiti, čas konca ni mogel več biti, kakor se je zdelo vsem, daleč, preložen je bil le v fazo, ko je Anglija zgoraj. To je bil Churchillov račun, zelo pameten račun. Zavest o tem razvoju je dala Angležem moč,

da so prestali l. 1940 in 1941, ko so bili skraj na koncu s svojimi silami.

Medtem se je vojna v Rusiji in Afriki nadaljevala. Kazalo je, kakor da hoče Führer še vedno z vsemi silami doseči strateško odločitev na obeh velikih bojiščih. Churchill si je mel roke. Druga vojna faza praktično obnovljen pričetek vojne z novimi angleškimi in ameriškimi sredstvi bi moral Hitlerja zelo prizadeti. Tudi angleški narod je bil zelo oslabljen, toda sedaj se je zdelo, da je dano jamstvo, da je konec v časovnem obdobju, ko so nemška vojna sredstva izčrpana in zastarela in ko se bo pričel z ameriško oborožitvijo nov pričetek vojne, s Churchillovimi besedami: Ko bo Anglija zgoraj.

Ta položaj lahko razložimo s primerom iz vsakdanjega življenja: Dva avtomobila vozita do skupnega cilja. Negotovo je, če imata dovolj bencina, na da bi se morala prej še natovoriti z bencinom. En avto izbere krajšo pot, toda težjo v mnenju, da bo njegovo gorivo zadostovalo, toda voz ne premeta strmine in se mora vrniti na veliko cesto. Prvi voz pa je že v začetku zaostal, ker je moral že v prvi polovici iskati gorivo. Sedaj sta na isti višini — z razliko, da je eden, Anglija, že nabavil novo gorivo in da ima sedaj absolutno zaupanje vase.

Tak je bil položaj l. 1940. Angleži in Američani so stali praktično razprtih rok in gledali na dogodek. Dosegli so premoč na morju in v zraku, razbili Nemčijo počasi, toda zanesljivo in bili daleč od bojišč. S tem mirom bi oni lahko čakali do konca vojne, toda zgodilo se je nekaj čudnega.

L. 1944 se je pričel nezasičan naval na Nemčijo. Noben človek ni dvomil, da imajo Angleži ogromne sile v zalogi. Angleži niso prišli le s sto bombniki, temveč s tisoči. Pristali so v Nettumu, sestrelili 200 tisoč izstrelkov v enem dnevu in v enem odseku in pričeli 6. julija splošno ofenzivo. Na vzhodu je napadel Stalin z vsemi rezervami. To je jako imponiralo svetu. Nihče ni opazil, da je bilo vse to zelo čudno in da bi bile te žrtve pred zaključkom popolnoma nepotrebne, če bi bilo vse res tako, toda prišlo je popolnoma drugače.

Pred enim letom je vedel Churchill že nekaj o nas, česar se mi sami nismo vedeli. Angleški notranji minister je pred nekaj dnevi v spodnji zbornici odgovoril na vprašanje, kaj je z Nemčijo, dobesedno: »Meni so znane strašne stvari.« Gigantski naval l. 1944 ni razpolaganje s premočnimi silami, temveč najvišja sila in paničen strah kakor, če avtomobilisti opazi, da je cilj daleč, kakor je menil, in da ne bo imel več dovolj bencina. V tej psihološki pritise ne po navadi vsi avtomobilisti brezsmiselno na plinski vzmet. Prišlo je namreč, — da ostane pri vzmeti. — do tega, da ne vozita več oba avtomobila poleg drugega, temveč da je eden — Nemčija — daleč zadaj, nekoliko od ceste. Sami upamo, da bo zopet poizkušal najti krajšo pot, v resnici pa je odločil, da se opremi neposredno pred koncem z novim bencinom. Churchill je to zvedel prerano, že pred dvema letoma. Zanj samega ni bil naskok dovolj velik, da bi storil isto še enkrat. Sedaj je prišlo le do tega, da bi dosegel njegov voz še med drugo vojno fazo svoj cilj. To je tajnost, ki jo Churchill pozna. Ta primer iz vsakdanjega življenja pa dobro razlaga te dogodke.

Spominjam se še prav dobro, da so teroristi v Franciji v preteklem letu slikali na stene: 1918—1943. L. 1943 naj bi postalo slično l. 1918. Danes vem, da to ni bila nobena propagandna teorija, bila je to najgorenkejša nujnost, Churchill zna računati! On ve za roke, katerih sami nismo poznali in še danes ne poznamo. Naši so pri nekem ujetniku staro angleško revijo, v kateri je bilo narisano orozje »V I.« napačno sicer, toda vendarle nekoliko približno. Ko sem to videl, mi je bilo vse jasno in to potrjuje:

- 1) Churchill je pravočasno vedel za novo orozje.
- 2) On ni mogel konstruirati orozja pred nami.
- 3) On ni našel nobene obrambe.
- 4) Sprič tega je vedel, da bo prišel dan, ko se bo pričela tretja vojna faza in ko bo Nemčija točno kakor l. 1942 pričela vojno še enkrat od začetka. In v tej fazi bo Nemčija na vrhu.
- 5) Kakor je vedel za orozje »V I«, bo tudi zvedel za druge »strašnejše stvari«. In ve še nekaj, kar je zanj še mnogo strašnejše: on ve za rok.

Zato je napisal »1918... 1943.« zato bi moral brezpogojno priti konec l. 1943. Leto je minilo. Mi sami nismo niti dvomili, kaj bi pomenilo za Churchilla in za Roosevelta. Sedaj jim preostaja le še en poizkus: V zadnjih minutah »njihove vojne faze« poizkusiti obupan poseg v vojno — in tega doživljamo sedaj.

Če je potreben za to razmišljanje še zadnji dokaz, potem ga je prinesel Churchill sam v nekem intervjuju, ko je dejal: »To vojno moramo končati do jeseni, drugače...« in nato je molčal ta stari moč, požajalec.

Do jeseni, da vemo, zakaj moramo izvesti zadnje velike napore, ki pa ne presegajo naših sil. Dosej se v tej vojni še nismo vdali v nobenen kritičnem položaju. Plačali bomo zadnje ceno, ki jo moramo plačati. Z vsemi sredstvi in z vsemi silami. Zmaga je v resnici popolnoma blizu.

Stavka kmetov na Siciliji
Stockholm, 29. avg. V predelih Italije, ki so jih zasedli Angloameričani, raste lakota iz meseca v mesec. Zasedba Rima z njegovim milijonjskim prebivalstvom, ki se je zelo povečalo z begunci, je zapletla oskubovalno nalogo medzaveznških oblasti in njihovih italijanskih pomočnikov. Velik del letine je bil na ozemlju, ki pride za Rim v poštev, uničen v zadnjih bojih, rž in žito severne Italije pa sta izven zavezniškega območja. V Siciliji so kmeti skoro popolnoma prenehali oddajati svoje žito. Zadnja angleška in ameriška poročila z otoka govore že o »stavki kmetov«, ki so oddali ponekore po rednem potu le 6% svoje letine, pač pa se je izredno razvila črna borza. V Italijo so prišli Američani italijanskega porekla, ki so že v Zedinjenih državah obsežno razvili črno borzo. AM-GOT trgovi strokovnjakov črne borze, da uporabimo besede nekega ameriškega dopisnika, K temu pride še zapletla velikih delov kmetijskih proizvodov, ki so jih zaplenile medzaveznške čete. Prvotno je bilo sicer rečeno, da se bodo oskrbovali le iz ameriških zalog, toda velike izgube zadnjih tednov zahtevajo skoro vso že italsko tonazo za prevoz vojnega materijala in municije. Zato mora sedaj Italija okupacijske čete ne le plačevati, temveč po večini tudi preživljati.

Opozorilo

Vojni obvezniki rojstnih letnikov 1914 do 1926, ki so z razglasom Vrhovnega komisarja za Jadransko primorje pozvani k zdravniškemu pregledu in nastopu vojne službe, se opozarjajo, naj se točno drže objavljenega vrstnega reda in naj prihajajo pred naborno komisijo na Stadion — Vodovodna cesta — natančno določenega dne in ure, ki sta po razglasu določena zanje.

Najkasneje do 8. zjutraj morajo biti vsi za določeni dan vpoklicani obvezniki na Stadion, sicer se bo smatralo, da se izogibajo vojni dolžnosti in se bo z njimi postopalo strogo po tozadnjih predpisih.

Kdor izmed obveznikov vpoklicanih rojstnih letnikov doslej iz kakršnega koli razloga še ni bil pri naboru, naj v izogib težkih zakonskih posledic zanesljivo pride k naboru dne 9. septembra 1944. ob 8. zjutraj in naj prinese tozadevno opravilico s seboj.

Pokrajinska uprava v Ljubljani.
Vojaški urad.

Čez Seino

Od vojnega poročevalca Karla Conradsa

29. avgusta, Ob Seini (PK). Na ceste v Normandiji nalahno prši. Zareče avgustovsko nebo, ki je z morečo vročino več tednov lebdelo nad pokrajino, se je zatemnilo. Od morja se dvigajo težki črni oblaki. To je vreme za naše kolone, ki so hotele po hudih bojih dvakrat ali trikrat vdreti iz svojih kotlov ter prekoračiti Seino. Sedaj se pomikajo kamufilirane z vojnimi in listi poletnega zelenja, da jih iz zraka ne morejo videti. Soferji so se odahnil, vreme je pregnilo sovražnikove bombnike in lovce. Čeprav ni med tem premikom na delu vojno orožništvo, da bi ga vodilo preko Seine in ki ga hočejo Američani na vsak način onemogočiti, gre vendar vse v red, kakor je možno le pri voznikih, ki so prevzeli vse evropske ceste.

Na nekem cestnem križišču starega francoskega podeželskega mesteca, v katerem so se zbrali pred vrati hiš možje in žene, starčki in otroci, deloma brez sveta, deloma preplašeni od bližajočega se bojišča, je skočil mlad častnik s svojega oklopnika in odredil, naj krenejo oklopniki, ogledniški vozovi in ednice s strelivom vseh vrst v smeri stalno se premikajočega bojišča, pratež pa v smeri proti Seini.

V cestnih jarkih leže uničena in sežgana vozila vseh vrst. Mnogokrat vidimo visoke dvokolesne normandske vozove, v katerih so skušali bežati Francozi rešiti svoje zadnje premoženje. Dalje leži v jarkih sanitarna vozila, ki so bila napadena v nizkih poletih in ki so bila na vseh straneh dobro označena. Mnoga imajo še sedaj bele rjuhe z velikim rdečim križem. Zaman. Niti te znake oni (tamkaj ne spoštujemo, ki so nekako tako ponosno govorili o svoji »fairness!«). To je strahoten govor te morilske vojne. Z letalskimi napadi je dosegla bitka razvoja, ki si ga prej nihče ni predstavljal. Gozdna cesta, ki so jo večkrat pretrgali bombniški lijak, vodi strmo, dolina reke Seine je dosežena. Seina sama izginja v kalni megli deževnega dne; kolone se nekoliko ustavijo, nato pa nadaljujejo vožnjo; vozniki imajo svoj pogled usmerjen naprej. Čeprav so uspelo Američanom zrušiti most preko Seine, bodo vendar kmalu sestavili nove prehode z dovedenimi čolni in pontoni. Ono obalo Seine moramo doseči. Na zavrhni klopi nekega avtomobila, naslonjen na brzojavni drog, sedi mlad stotnik protiletalskega topništva, čigar baterije štiti prehod preko reke pred stalno krozečimi lovskimi bombniki in ogledniki. Tukaj je treba javiti vsako vozilo, vsako kolono in kračka jedrnata povelja določajo, kam odide kolona v varstvo. Ednice s konji odvedejo konje, ki kmalu za tem odhite na livade. Le toliko vozil dovedejo do reke, kolikor jih gre na splave. Vojaški vojne mornarice, mladi možje s temnočrnimi zgornjim telesom izvršujejo tukaj težko in nevarno službo, vendar pa niso izgubili svojega humorja. Preko pokajočih brun pontonov drvi veriga težkih vozil, naprej se pomikajo koleca pretaže in edinic s konji, neprestano dan in noč. Cela armada je prekoračila ne prehodnih Seino, ki je tukaj široka kakor Ren.

Sovražnik ni dosegel svojega cilja, da bi na zapadnem bregu Seine obkolil boreče se divizije v velikem kotlu ter jih uničil. Onstran reke se tvori nova bojišča.

Zatemnitev od 21. do 5.

Goriški list prinaša v številki od 19. avgusta tehten članek, ki velja v polni meri tudi za Ljubljano. V njem se razkrinkava in žigosajo hujskajoče spletke onih krozkov in omizij, ki so znani pod imenom »srednje linije«, ki pa jim je javnost mnogo bolj pravilno pridelala vzdevek OR. Ti maloštevilni ljudje ne predstavljajo nikogar razen sebe samega in žive v svojem bojalnem špekulativstvu le od spletkarjenja, pa bi se vendar radi postavljali za sodnike nad drugimi. Omenjeni članek takole obračunava z njimi:

Gnili nista Ljubljana in Gorica, pač pa so gnili nesposobni „sredinci“

Poročali smo o obisku uglednih ljubljanskih kulturnih delavcev, ki so prihajali v Gorico, da počaste s svojo navzočnostjo prvo slovensko akademijo v našem mestu. Bili smo veseli tako velikega in častnega obiska, še bolj veseli pa smo bili, ko smo zvedeli, da so Ljubljanci povabili Goričane, predsvema seveda sodelavce na akademiji, na obisk v Ljubljano. Goričani so se seveda temu bratskemu povabilu radostno odzvali in kakor smo v naši zadnji številki brali, so bili s tem obiskom v duhovnem središču slovenskega naroda nad vse zadovoljni in prijetno presenečeni nad gostoljubnostjo Ljubljančanov. Do tu je v redu in je bilo naše zadnje poročilo o tem obisku popolno.

Toda potrebno je, da se pogovorimo o nekem presenečenju Goričanov, ki so ga doživeli v Ljubljani. Nam nasprotna agitacija je vedno govorila o nekakšni »gnili Ljubljani«, ki nobenega dela ni zmožna, ki duhovno hira, ki zaostaja. Posebno se je v tem oziru odlikovala tako zvana »srednja linija«. Stremela je pač za tem, da bi mazala Ljubljano v oči goriških Slovencev in tako sama, kljub svoji nezmožnosti, mogla prevzeti vodstvo. Bila je to visoka ambicija, predržno slavohojstvo, posebno, ko še vemo, da ta »srednja linija« razen svoje kavarniške družbe niti enega goriškega Slovence nima za seboj. V Ljubljani pa so predstavniki te »srednje linije« zadnje čase

Pretrajljiv pogreb nadporočnika Bana in njegove hčerke Majdke

Ljubljana, 30. avgusta.

Pogreb uradnika poštne hranilnice in nadporočnika Slovenskega domobranstva Dragotina Bana in njegove komaj sedemletne hčerke Majdke, ki je bil večer popoldne z žal, je pokazal, kako priljubljen je bil pokojnik pri vseh, ki so ga poznali, obenem pa je bil priča velike ogorčenosti, ki je navdala vsakogar ob vesti o skrajno zahrbtnem in odvratnem atentatu, katerega žrtev sta postala in o katerem smo poročali podrobno že večerj. Ves dan so se pred s cvetjem pokritima krstama vrstili koplci, da se poslove od umornega nadporočnika in njegove hčerke, mogočen žalni zbor pa ju je spremljal k večjemu počitku. K poslednjemu slovesu so prišli tudi prezident general Rupnik, poveljnik slovenskega domobranstva podpolkovnik Krenar s podpolkovnikom Peterlinom in Vizjakom, major Köhl kot zastopnik podpolkovnika Balkeja s poročnikom Hadrathom, zelo številni domobranci častniki in zastopniki oblasti. Prihiti so končno vsi njegovi stanovski tovariši, prijatelji in znanci. Poslednjo čast je padlemu nadporočniku izkazal tudi častni vod domobrancev.

Ko je višji domobranci krut dr. Lenček odmolil pogrebne molitve, se je od pokojnega prijatelja poslovil njegov stanovski tovariš Pavle Kostnik. S pretrajljivimi besedami se je spominjal poti, ki jo je usoda začrtala pokojniku in omenjal vrline njegovega značaja. Rajniki je bil narodnjak v najlepšem pomenu besede. Ves prežet idealizma in domovinske ljubezni je stopil v vrste domobranstva, da brani narod in našo s krvjo junakov in mučnikov namočeno zemljo. Padel je kot žrtev

Obvestila »Prevođa«

Delitev krompirja

Poleg že objavljenih se razširja razdeljevanje krompirja še na odrezke št. 6, 7, 8, 9, 10, 11 in 12 nakaznice za krompir, tako da dobe potrošniki skupno po 12 kg krompirja na osebo. Krompir delijo poleg objavljenih še naslednji trgovci: Ivan Jelacín, Gospodarska zveza, Bartl H., Predjamska 24, Herz A., Večna pot, Štular, Dunajska c., Pezdri Ivan, Pezdri Rado, Jurčič Simon, Marolt Karel, Kusar Helena, Mrhar Franc, Zorman Andrej, Medved Ivanka, Rozman Anica, Mlakar Julija, Lunder.

Ostale trgovce, ki bodo tudi delili krompir, objavimo jutri.

Odrezki živilskih in tobačnih nakaznic za avgust

Ljubljanski mestni preskrbovalni urad bo sprejemal odrezke živilskih in tobačnih nakaznic za mesec avgust od trgovcev, pekovic in trafikantov v II. nadstropju palače Bata tako, da pridejo na vrsto 1. septembra popoldne od 15. do 16. ure peki z začetnicami A do J, od 16. do 17. ure peki z začetnicami K do P in od 17. do 18. ure peki z začetnicami Po do Z.

Dne 2. septembra od 8. do 9. ure pridejo na vrsto trgovci z začetnicami A do El, od 9. do 10. ure z začetnicami Bo do Go, od 10. do 11. ure z začetnicami Gr do J, od 11. do 12. ure z začetnicami Ka do Km in od 12. do 13. ure trgovci z začetnicami Ko do Kri. Dne 4. septembra od 8. do 9. ure pridejo na vrsto trgovci z začetnicami Kro do Mal, od 9. do 10. ure z začetnicami Mar do MI, od 10. do 11. ure z začetnicami Mo do Pa, od 11. do 12. ure z začetnicami Pe do Po, od 15. do 16. ure z začetnicami Pre do Sta, od 16. do 17. ure z začetnicami Stu do T in od 17. do 18. ure trgovci z začetnicami U do Z.

Dne 5. septembra od 8. do 9. ure pridejo na vrsto trafikanti z začetnicami A do H, od 9. do 10. ure z začetnicami I do L, od 10. do 11. ure z začetnicami M do P in od 11. do 12. ure trafikanti z začetnicami R do Z.

Trgovce opozarjamo, naj nakazila za gostinske obrate v konsignacijah ne mešajo med posebno nakazila, temveč naj jih navedejo ločeno kot »gostinjska nakazila«. Za mesec avgust se obračuna enotna in ržena moka skupaj. Bela moka, ki se je delila na odrezke dodatkov za juho, se navede na zadnji strani seznama odrezkov. Dnevni obrok riža, testenin oziroma bele moke znaša 32,3 gr.

Kvasa trgovcem v seznamu ni treba obračunavati, ker bo to napravil mestni preskrbovalni urad sam.

Po gostinskih obratih nabrane živilske odrezke bo mestni preskrbovalni urad prevzemal samo 2. in 4. septembra od 8. do

zahrbtnega zločina. Toda njegova žrtev ni zaman, marveč je seme za bodočo srečo naroda.

Kot pokojnikov soborec je nato spregovoril nadporočnik Vovko. V kratkih besedah je orisal gnusni atentat in njegove posledice. Ob zahrbtnem zločinu so borci onemeli in kruti boli. V srce jih je zadela smrt junaka, ki se je nad vse hrabro boril za svoj narod. Strašni zločin ni prizanesel niti nedolžnemu otroku. Vsakdo ve, da nas je zadel hud udarec, saj je padel junak, mož, borec. Pokojnik je živel in umrl kot junak v službi naroda, lahek naj mu bo počitek v ljubljani domači zemlji.

Ob zvokih turobne Beethovne žalne koračnice »Usoda življenja« in Chopinovi žalostniki, ki jih je igrala domobranciška godba, so domobranci poneli krsti proti pokopališču, za njima pa se je razvil dolg žalni sprevod. Poleg brata pokojnega nadporočnika je stopala mala štiriletna Pika, ki je ostala v edino tolažbo globoko prizadeti vdovi, ki leži hudo ranjena v bolnišnici. Kot poslednji pozdrav je drobna hčerka svojemu tateku in sestrici vrgla na srce droben šopek rožic, da jima bo stajši večer počitek. K odprtemu grobu so bili položeni mnogi vencji, med njimi venci g. prezidenta, nemške oborožene sile in slovenskega domobranstva.

Globoko pretreseni, premnogi s solzami v očeh, so se pogrebi razhajali. Iskrene sočutju z nesrečno rodino se je pridruželata želja, da bi zločinski večkratni morilci čim prej prešli zasluženo kazen. Vse je prežinjala odločna volja zastaviti skrajne sile, da se čim prej pokonča komunizem, ki prinaša našim ljudem in našim krajem vedno nove nesreče.

Gospodarstvo

Ureditev plačil za blago, uvoženo iz operacijskega ozemlja in drugih italijanskih pokrajin

Prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik je na osnovi pooblastila Vrhovnega komisarja z dne 24. avgusta t. l. in na osnovi čl. 1 navedbe Vrhovnega komisarja o upravljanju Ljubljanske pokrajine z dne 20. septembra 1943 izdal naslednje naredbi o ureditvi plačil za blago, uvoženo v Ljubljanski pokrajini iz ostalih pokrajin operacijskega ozemlja in iz drugih italijanskih pokrajin.

Vsa plačila za blago, ki se uvozi v Ljubljansko pokrajino iz ostalih pokrajin operacijskega ozemlja »Jadransko primorje« in iz drugih italijanskih pokrajin, se morajo izvršiti preko Hranilnice Ljubljanske pokrajine v Ljubljani. Tako blago se ne sme dati prej v promet, dokler ni dokazano, da je položeno protivednost pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine. Hranilnica sme zahtevati, da se protivednost položi v celoti ali deloma v gotovini. Vrednost blaga se ugotavlja na osnovi izvirnih računov in carinskih prijav s prilogi. Ako je utemeljen dvom o navedeni vrednosti, se sme vrednost ugotoviti z izvedenci.

Če se dokaže, da je bilo dogovorjeno z dobaviteljem za blago obročno plačevanje, sme finančno ravnanje dovoliti, da se tudi poleg pri Hranilnici Ljubljanske pokrajine izvrši v obliki. Šef pokrajinske uprave sme v upoštevanju vrednih primerih in če se nudi zadostna varnost, odobriti še nadaljnje olajšave.

Izvrševanje te navedbe nadzirajo carinski uradi, organi finančne straže in vsi drugi organi, katerim je naloženo nadzorstvo nad glavovim prometom v Ljubljanski pokrajini.

Ta naredba se ne uporablja na blago, ki ga uvožijo nemška oborožena sila, višji SS in policijski vodja, organizacija Todt ali pa kak drug nemški urad za neposredno uporabo.

Prekrsitve predpisov te navedbe kaznuje upravná oblastva I. stopnje z globo do 5000 lir ali z zaporom do 30 dni. V težjih primerih se sme izreči poleg globe tudi zaplemba blaga.

Gornja naredba stopi v veljavo z dnem objave v »Službenem listu« in se uporablja tudi na ono blago, ki je bilo do tega dne že uvoženo ali kupljeno, pa še ni plačano.

Na bojišču ob Visli

Temna in rodovitna je zemlja. Vaške ceste so odede s sijajem rož, dalij, lilij in aster. Drevesa rasejo široko iz tal in so vsa blago-slovljena s sadjem. Veje se sibiho od dozore-vajočih hrušk, rdečkastih jabolk, sliv in mare-lic. Dozorela pšenica valovi proti naseljem, krompirjeve njive so v bujnem razcvitu, ves zrak je nasčen z vonjavami zorečega poletja. Pasovi gozdov ob Visli lovijo sapice, ki pri-hajajo z vzhoda. Ozki potoki pod stariimi topoli na visokih travnikih napajajo zemljo, na katero prineka poletno sonce. V malih ga-jih in ob živih mejicah mladih bukev se ogla-šajo škorci, čez strnišča stopajojo štorkeje.

Naše vozilo mora po poti skozi precej glo-bok, hladen gozd, poraščen z borovci. Nena-doma se znajdemo sredi velikega vrta. Jesen razgrinja svoje najčlane. Pred nami se šri-ena najrodovitnejših pokrajin Generalne gu-bernije. Vasce v teh krajih so čedne, vsaka hiša ima nekaj vrtnička z rožami, kos zemlje za zelenjavo in sadovnjak, panji s čebelami pa stojijo kar sredi trave. Naše oči so začu-dene. Se vedno je v njih nekaj ovčinskih barv iz krajev ob Pripijetu. Ni mogoče pozabiti kosmičastega snega, tope rjavine pripijetskih barj in močvirij ter bočelne zelene barve on-dotnih pačnikov. V primeri s tistimi kraji se zdi, da smo sedaj v rajski pokrajini. Dežela postaja čedalje bujnejša, čimbolj gremo proti zapadu. Vse cvete, lepša in lepša postaja zem-lja in vse bolj ogorčeni so tudi boji, v katere so zapletajo naši odločni grenadirji, upirajoči se boljševoškemu navalu.

Ze drdžajo proti nam, vsi žejni gorečih vasi. Željni požanjš tal, z namenom da izropajo cvetoče vrtove ter uničijo pšenična polja z gosencami, ki škripljejo okoli koleš njihovih tankov, pretvarjajočih svet v puščavo. Vsak gozd, pred seboj spremenju v trdnjavo. Kadar zasedejo nov kraj, se vržejo kakor krti na tle. Kopati začno globoko razčlenjene jar-ke, katere povežejo med seboj. V njih postajo strojnice. Ostrostrleci prežijo na dobro maskiranih oporiščih, večnoma v krošnjah dres-ov in v gostem grmovju. Pod njimi je raz-členjeno terništvo poleg metalcev min. Ze v prvi noči so položili mine na poti proti gozdu. Na široki fronti se sedaj vrste oklepniški drug poleg drugega, prežijo topovi, ustavljajo se samovozne letete in prestajajo transportna letala z municijo in živili. Vsak dan začne kakšna nova baterija streljati iz svojih topov-skih cev, metalec granat pa otipavajo nemška odporna gnezda.

Ponoči se skušajo boljševoški ogledački pre-ihotapiti skozi visoka žitna polja do gostih živih mejic na robu potoka ter prodreti v za-ledje. Napadajo z bliskovitim ognjem ter sku-šajo izslediti nemško stražo. Umno planejo iz svojih skrivališč proti nam, naši grenadirji pa jih sprejmejo s strojnimi in topovskimi og-njem. Polagoma se dvignejo na pot tudi Tigri in Pantri, ki napadajo sovražnika.

Odbitim sovjetskim oddelkom slede grena-dirji z oklepniki, ter jih potiskajo nazaj v ni-jhove gozdne utrde. Pri tem lomijo Pantri vi-soke borovce kakor drobne palčice. Vozila si sama krčijo pot skozi gozd, da na ta način obidejo minka polja. Ze so grenadirji poska-li z oklepniki na tla in prešli k napadu z ročnim granatami. Nato se oglašajo topovi,

ki začno bruhati ognjene salve. V borbo po-sežejo lovci in bojna letala. Z vzhodnega na-brežja Visle tulijo težki topovi sovjetov. V obupnih protinapadih skušajo sovjetski vojaki obdržati svoje postojanke. Prhajajo ojačenja. Nemški grenadirji napadajo s topovskimi sal-vami in metalci granat. Črna zemlja žejno loka mlado kri. Oklepniki, se v nemajo in go-rjo. Svleno plavo nebo zagreje temni obla-ki. Ujetniki tečejo z dvignjenimi rokami na-prej njih obrabi so umazani, oči pa široko odprte od groze. Hiše se podrajo, vrtovi in sadovnjaki tonajo v prahu in ognju.

Ob večernem mraku se nemški grenadirji

Z lopato in krampom na delu za domovino

Poročevalec nemških listov dr. Rolf Michaelis priobčuje v listu »Kärntner Zei-tung« sliki iz življenja v Vzhodni Prusiji, ki kaže, kako so prebivalci te dežele pri-šli za delo, da obranijo svojo lastnino pred sovražno nevarnostjo.

Rašči lopate v roke, kakor prepu-stiti rodno zemljo tučju!

— to je bilo geslo, s katerim so nastopili Prusi v trenutku, ko je bilo treba začeti graditi obrambne naprave na pruski dr-žavni meji. Ko se je boljševoška poplava približala meji Vzhodne Prusije, je vse prebivalstvo te dežele prišlo za lopate, ker se je čutilo dožinj in obvezno zaščititi deželo. Bilo je prav takšno vrvenje, kakor ob času velikih osvobodilnih vojn. Na po-veje Gauleiterja Kocha so delavci zapu-stili tvornice, uradniki pisarne, izpraznile so se delavnice in poslovalnice in vsakdo je zadel kramp in lopato na ramo ter začel ritj po zemlji. To delo se vsi zdaj dan za dnem nepretrgoma po 10 ur in popolnoma naravno je, da stoji v vrsti drug poleg drugega vseučiliški profesor in navaden poljski delavec, uradnik in polje-delec, obrtnik in tvornikar. Vse skupaj ve-že ena sama vez, vez domovine, in vsi delavci so polni vere v domovino in od-ločeni, da za vsako ceno ustavijo sovraž-nika na meji Vzhodne Prusije.

Pobudo za to ljudsko vstajo« proti gro-zeci poplavi je dal Gauleiter Vzhodne Pru-sije Erich Koch. Ze 16 let stoji ta mož ne-pretrgoma na čelu dežele. Dušo svojih ro-jakov pozna do dna. Vzhodni Prusi pa ce-nijo v njem moža, ki je vreden vsega za-upanja. Noč in dan je na delu. Oeobno hodi iz kraja v kraj, daje povelja, si dá na licu mesta poročati, kakšen je položaj, se osebno prepričuje in tem, kako napreduje delo za obrambo dežele ter še vedno naj-de dovolj časa, da se razgovarja s po-ra-znemniki, jih sprašuje, kakšne so njihove želje in kako jih oskrbujejo s hrano v de-lovnih oddelkih.

Ponoči ima Gauleiter sestanke s svojimi sodružniki. Tam se pretehtava položaj ter izdajajo potrebna povelja. Načelo vsega poslovanja je hitrost. Brez papirja, brez seznamov in

brez papirnih načrtov so prišli možje za delo,

vrnejo v svoje izhodiščne postojanke. Tam jih čaka večerja, založijo pa se na novo tudi s strelivom. Štirje vlačilni stroji vlečejo Pan-tra, ki se ne more sam preriti po mehkih tleh naprej. Naskakovano topništvo obstreljuje nove postojanke sovjetskih vojakov. Izvid-niški oklepniki se vračajo z bojišča na svoje mesto. Meteorji padajo z neba med veje šele-steih topolov. Grenadirji se ozirajo kvišku, potem pa ležejo spat. Nekateri so si priredili ležišča v hiši, drugi poleg skednja. tretji se bodo odpočili kar v svojem oklepniku. Dve do tri ure bodo imeli mir, potem bodo zopet odrinili v boj. Bitka ob predmestju Visle ne pozna presledka, ona zahteva od svojih mož, da so podnevi in ponoči čučeni sprčo sovraž-nika.

(Vojni poročevalec Karl Otto Zottmann)

kjer se je pokazala potreba. Termin niso nikjer v veljavi, kjer je treba kaj napra-viti, se stori takoj na mestu in energija se prenaša od delavca do delavca.

Na vprašanje, kako je bilo mogoče, da se je vzhodna Prusija čez noč kakor en mož dvignila na noge, pojasnjuje na pri-stojnem mestu, da se je vse to zgodilo z enostavnimi pripomočki. Dne 10. julija ob 11. uri zvečer je Gauleiter izdal povelje, da je vse domače prebivalstvo dolžno dati svoje sile na razpolago za obrambo dežele. Eno uro pozneje so začeli možje zapu-ščati domove in v teku naslednjih 12 ur so že vsi bili na delu.

Tudi tukaj je pokazala narodnosociali-stična stranka svojo veliko izna'dlj-i-vost in prilagodljivost. Okrožni vodje so prevzeli odgovornost, da bo delo izvršeno po naročju. Voditelji kmetov so zagotovili potrebna sredstva za prehrano, nato so bile organizirane kuhinje, kjer so nasto-pile službo pri kotlih ženske in tako se je vsa ta organizacija uredila in izpopolnila tako rekoč sama od sebe v najkrajšem času. Možje so prinesli lopate, krampe in sekire s seboj, povrhu pa so se oskrbeli že s hrano za dva dneva. Nato je izšla na-

redba o zasegi vseh lopat v zasebni lasti. Za kuhinje so bili zaplenjeni vsi kotli za pranje in tako so bila sredstva za organi-zacijo zbrana.

Dejali smo že, da je bilo k obrambnim delom v Vzhodni Prusiji mobilizirano prebivalstvo brez razlike stanov in staro-sti. Tudi gospodarstvo je moralo k temu prispevati svoje žrtve. Zaradi tega ni pri-šel nihče v zadrego.

Brez izjeme so morali dati svoje sile na razpolago vsi do zadnjega.

Na delo so šli v treh posadih. In sedaj so stvari urejene tako, da se delavci izmenju-jejo vsake tri tedne. V tem času prde vsakdo zopet na vrsto. Od ukrepov so iz-zveti samo tisti, ki so zaposleni v obro-vovalni industriji.

Ze prvi dan po oklicu Gauleiterja Kocha se je znašlo na delu več desetisoč mož, ki so začeli kopati jarke. Tri dni po oklicu pa je naraslo število delavcev že na več stotisoč. Posebno značilno je to, da so pri-jeli za delo možki domačini. Ženske so bile zaenkrat določene za druga dela. Tudi mladina je bila takoj na razpolago, toda mlade moči so zaposlili prvenstveno pri delu na polju, to je pri pospravljanju žet-ve. Tu so bili vrhu tega zaposleni vojni ujetniki, ki so z ženami in otroki opravili vsa potrebna dela.

Obrambna dela so se vršila vzporedno s pospravljanjem žetve.

tako da ni nobeno delo zaradi tega trpelo. K sreči je bilo ves ta čas lepo vreme, ki je pripomoglo k hitrejši gradnji obrambnih naprav, kakor tudi pri delih na polju. Dane je žetev v Vzhodni Prusiji stoočstno opravljena, pridelek je že v kaščah in lu-dje so zadovoljni. Moški delavci, zaposleni pri obrambnih delih, dobe po dve marki na dan, toda pokazalo se je, da niti ne reflektirajo na odškodnino, kajti nad tri četrtine se jih je odreklo zaslužku.

Vzhodna Prusija je podala s tem vzor-nem dokaz, kako je treba pomagati in pri-jeti za delo, kadar je domovina v stiski. Nemško ljudstvo je s tem zopet izpričalo svojo veliko ustvarjalno moč in voljo, s katerimi se lahko opravijo tudi dozdevno nemogoče stvari.

Dve pozabljeni obletnici

Novo mesto, 29. avgusta.

Daleč odmaknjena od vsega prometnega hrupa stoji novomeška kapiteljska cerkev na strmem hribu nad mestom. Njen visoki zvonik, viden daleč na okoli, se kot prst božji pne proti nebu. Vsa okolica cerkve je nekako skrivnostna in že na prvi pogled je videti, da je bila v davnih časih tu osred-nja točka mesta, saj je opasana kar s troj-nim obrambnim zidom, ki je še dobro vi-den in ga varujejo trije mogočni obrambni stolpi v neposredni bližini. Ko stopiš mimo bivšega prostijskega hleva na sancha proti prostiji, se prav za prav šele znađeš v pravem Novem mestu, kajti prav na tem mestu je zapiral vstop mogočen mestni zid, ki se vije po sancha tja doli proti Krki. Neizpodbitno dejstvo je, da je cerkev ohrani-la značaj osrednje točke vse od svojega početka do danes in ga bo obdržala še tudi v bodoče, saj je bila prav cerkev, ki je na tem mestu stala še pred ustanovitvijo me-sta samega, tista točka, okoli katere se je pozneje razvillo Novo mesto iz male na-selbinice in katerega je l. 1365. ustanovil po nujni potrebi v obrambo proti sovražni-kom Rudolf IV. Nikakor ne moremo iskati zametka mesta v gradu, kakor n. pr. v Ljubljani, Ptuj u itd., nego je prevzela vlo-gu gradu cerkev, ki je tedaj že stala in je bila kot podružnica cerkve podrejena mirno-peški farni cerkvi. Seveda se tedanja mala cerkevica ne da primerjati z današnjo in prav tako se današnja ne da primerjati s cerkvijo, kakršna bi na tem mestu stala, ako bi bili Novomeščani dokončali zidanje cerkve. Žal ni ohranjenega v kapiteljskem arhivu nikakega načrta nove cerkve, od katere stoji danes le prezbitერიj, ki je odlično delo visoke gotike in ki je bil posve-čen l. 1429. Toda sodeč po ogromnih di-menzijah, v katerih je prezbitერიj zidan, in po vseh drugih znakih bi bila nova cerkev velikanska troladjska bazilika z mogoč-nim stranskim zvonikom (nad zakristijo).

Restavracijska dela, ki so se pri cerkvi pričela pod vodstvom veščaka in zastop-nika konzervatorskega urada pok. Jožeta Gregorčiča l. 1940., so pojasnila pri cerkvi mnogo tega, kar je dolga stoletja zakrival skrivnosten pajčolan in nad čimer so si zgodovinarji zaman bellili glave. Po zaslugi rojaka Jožeta Gregorčiča so bila pri cerkvi izvršena glavna restavracijska dela, ki so

bila za očuvanje tega našega največjega kulturnega spomenika najvažnejša in naj-potrebnejša. Raziskane so bile tudi grob-nice pod cerkveno ladjo.

Dolgo je že tega, odkar smo na tem me-stu zadnjikrat spregovorili o delih pri ka-piteljski cerkvi. Danes vse delo stoji. Res je, da razmere ne dopuščajo kako posebno obnovitveno delo, vendar bi se malenkost-na popravila v notranjinskih se lahko izvr-šila. Tudi potrebni denar bi se dobil, saj ga je ponekod še dovolj. Tako pa vse mi-ruje. A ne samo da miruje, dela se celo škoda. In čeravno je od tega časa že skoro eno leto, še vedno žalostno vize s streh, voda pa zopet opravlja svoje razdiralno delo v zidovih kripe. Mnogi predmeti, ki so bili pripravljeni za lapidarij in bili že dekorativno razvrščeni v vhodni veži kripe, so zmetani na kup. Med temi zanimivimi predmeti je celo nekaj opeke iz cerkvice na Javorovici na Gorjančih. Ta opeka je zanimiva zato, ker ima vtisnjen celjski grb, kar je znamenje, da je cerkvico zidal Cel-jan. Te opeke so zelo redke in zato toliko bolj dragocene. Izpod cerkvenih klopi v ladji so bile lanske poletje pobrane kame-nite in lepo obdelane plošče, ostanki nek-danega cerkvenega poda. Te plošče se bo-do pri kasnejših restavracijskih delih pora-bile, zato so bile zložene na vrtničku pod cerkvenim zvonikom. Nekdo pa si je že dovolil vzeti nekaj teh plošč in tlakovati z njimi svoje dvorišče! V kaplitju ni danes zaščiten nobena stvar več. Dvakrat so v neposredni bližini cerkve padale bombe, ki so razbile cerkvena okna in delno tudi stre-ho, a se nihče ni spomnil, da bi bilo treba spraviti na varno vsaj najdragocenejše, kar cerkev premore, sliko sv. Miklavža, ki jo je naslikal slavni italijanski slikar Tinto-reto. Potrebo po zaščiti te umetnine je uvidel končno konzervatorski urad v Ljub-ljani in odredil, da je bila slika vzeti iz velikega oltarja in prepeljana v Ljubljano. Zelo prav bi bilo pa tudi, da bi se nekdo pozanimal za druge cerkvene dragocene-sti, kakor tudi za umetniške spominke ter jih vsaj za silo zavaroval.

Ko že govorimo o kapiteljski cerkvi, ni-kakor ne smemo preko dveh pomembnih obletnic, ki sta popolnoma neopazno šli mimo nas. Res je, da nam današnji časi že skoro ne dajo misliti na kaj drugega nego na obstanek in golo življenje, vendar bi ne smeli prezreti dveh za naše mesto tako pomembnih obletnic. Prva obletnica, ki je z mestom samim tako tesno povezana, je 450 letnica ustanovitve novomeškega ka-pitlja. Kapitelj je l. 1493. ustanovil pri cerkvi sv. Nikolaja cesar Friderik III. O tej ustanovi govore obirno listine v kapitelj-skem arhivu, katerega je na novo preure-dil pok. Gregorčič. Imena kapitelj in po-membnosti njegove ustanovitve za mesto niti prav ne pojmujemo in se ne zaveda-mo, da bi bilo Novo mesto brez kapitlja na stopnji vseh drugih malih podeželskih mest. Kapitelj je z mestom in njegovo zgodovino trdno povezan. Kakor smo izvedeli, je bila velika proslava te obletnice lanske leto že na programu, pa je bila odpovedana. Za-klaj, ne vemo. Zgodovinski dan ustanovitve kapitlja je padel v konec aprila 1943, do-čim so bile mišljene slavnosti za mesec av-gust. Vendar je šlo vse skupaj v pozabo.

Druga, nič manj pomembna, obletnica, ki je v lanskem letu tudi šla brez spomi-na v pozabo, je 350 letnica, odkar ima no-vomeška kapiteljska cerkev v glavnem ol-tarju Tintorettovo sliko sv. Miklavža. Slika je prispela v Novo mesto na prošnjo teja-njega prošta Polydorja Montagnana, ki je bil v kaplitju šesti po številu in precej pe-tičen mož. Bil je obnem tudi generalni vi-kar oglejskega patrijarha, s katerim je bil v zelo dobrih prijateljskih odnosih. Ko je Polydor de Montagnan prišel v Novo me-sto za prošta, je našel cerkev vso razbito in požgano, uničil jo je namreč požar leta 1576, ki je vpepeljil skoro vse mesto. Pogorela je takrat tudi vsa cerkvena oprema. Prošt je moral globoko poseči v svoj žep, da je cerkev popravil in ji dal lice prilčno dovolj dostojne prostijske rezidence, kajti meščani niso mogli dati ničesar, ker so bili sami hudo prizadeti. V veliki stiski se je mož obrnil tudi za svojega prijatelja oglej-skega patrijarha in ga poprosil za pomoč.

Poglavje o bolečinah

Starejši čas ni razlikoval prav natanko tako imenovane »duševne« bolečine od povsem to-lesne. Novije duševlje jemlje to besedo v dosti ožjem, zato pa točnejšem pomenu. Z njegovega stališča je bolečina določeni čutni dojam, ki se pojavlja v družbi z bolj ali manj izrazitim neugodjem. Je tedaj občutek in ne-ugodje obnem.

Dve sestavini

Važno je, da smo si o teh dveh sestavinah bolečnega doživljanja na jasnem in da se za-vedamo prvotnega občutja v njem, ki ga ne smemo mešati s spremljajočim ga čustvom. Psihološka skušnja govori v tem pogledu ne-dvoumen jezik in nam olajšuje potrebno ome-jeitev: težka naduha in mučno srbenje sta na primer v visoki meri neugodna, ne veljata pa za pravo bolečino. Prav tako nam utegne estet-sko grad akord povzročiti živ občutek neugod-jaj, medtem ko izzove v nasprotju s tem zvok z več ko 50.000 nihajev v slušnem organu lahko neposredno bolečino.

Posebnega občutka bolečine pa ne smemo zamenjavati niti z drugimi čutnimi dojmi, ki so nam domači: bolečina zavzema med njimi izrazito svoj položaj. To se dá najlaže doumeti v tistih primerih, kjer se pojavljata tipni in bolesteri občutek po kratkem, toda opaznem medsebojnem časovnem presledku. Z bosonogo se zadenemo na primer ob kamen in ob-čutimo najprvo samo dotik, takoj nato pa, strogo ločeno od njega, bolečino. Ali pa vtlak-ne-mo roko v posodo z vročo vodo in občutimo najprvo toploto, a kmalu potem z različnim neugodjem zvezani bolesteri dražljaj. Tudi pri ranah po strelih prihaja, kakor znano, tipni občutek pred bolesterim.

Tu moramo omeniti znano skušnjo, da se bolečina družijo pogosto z drugimi čutnimi doj-mi in nastopa potem v neposredni zvezi z njimi. Družijo se zlasti s kožnimi občutki, torej pred vsem tipnimi in temperaturnimi, dalje z občutki tako imenovanih »vsihjih čutov« (sluha in vida), medtem ko so pravi bolesteri občutki v področju voha in okusa gotovo le izredno redki. Sicer je v nekkih okoliščinah opažati neko posebno »izžarevanje« pravega občutka bolečine v številne »soobčutke«, ki nastopajo daleč od kraja, kjer je vplival na telo dražljaj, in ki nas utegnejo na čuden način prevarati o središču bolečine.

Lokaliziranje bolečine

Vprašanje o točni lokalizaciji bolečine je sploh zanimivo. Tu je treba predvsem pou-dariti, da občutke bolečine prostorno v splošnem dosti slabše določimo kakor druge občutke kožnega čuta, zlasti pa dotika. Če se nam je zabodel v kožo tenek, malo viden trn, nam je pogosto prav težko ugotoviti, kje prav za prav tiči. Vsakdo pozna tudi težavo, ugotoviti obolel zob samo po bolesteri, ki nam jo pov-zročata. Ta svojevrstna premešitev bolečine dobiva v nekkih patoloških primerih prav po-seben značaj. Samo en primer: pri nekaterih pacientih se dogaja, da občutijo zbudljaj v desno roko s pravo intenzivnostjo — toda na levi roki.

Prav tako zanimivi so tisti primeri pretira-nega občutka bolečine ali pa njenega popolne-ga izpada, ki se dogajajo isto tako večnoma v patoloških okoliščinah (zlasti pri histერიji in podobnem). Takšen bolnik občuti na primer tudi najrahlejši dotikljaj svoje kože kot bole-čino ali pa se obsejni predeli njegove kožne površine (n. pr. na rokah in nogah) izkazujejo kot neobčutljivi, ne da bi bilo mogoče pri tem ugotoviti kakšno anatomsko okvaro. Vsaših poteka meja med bolesterim in dotikljajno občutljivostjo celo točno po sredini telesa.

K problemu zunanega pteka bolečine spa-da nazadnje tudi vprašanje, kako se bolečine spominjamo. Ali si bolečine pozneje lahko predstavljamo z vso razločnostjo? V splošnem se nam to zdi nemogoče. Poskusimo si le pred-očiti bolečino, ki smo jo občutili, ko smo si cparili roko, ali pa bolečino po hudem žve-tenem krču ali bolečino po vnetju v srednjem ušesu; bržkone se bomo pri tem prepričali, da ne pridemo preko nekega nedoločene-ga, zabrisanega občutka dotika.

Različne vrste bolečin

Zares izčrpana razdelitev bolečin, ki bi ob-segala vse njihove vrste in odtenke, žal ne obstoji. Lahko pa si pomagamo tako, da upo-števamo prvih njih temeljne oblike, drugič pa posebni značaj, ki ga kažejo glede na svoje ognjišče, trajanje, intenzivnost in ritem.

Tako pridemo najprvo do prav porabnega razlikovanja med »topo« in »ostro« bolesteri. Slednjico doživljamo kot bolj ali manj točno omejeno, malo »tenko«, toda vsiljivo. Tope bolečine so temu nasproti bolj zabrisane, ne-kočiko odmaknjene, težkome. Vzemimo pri-mer: s pinčeto ali z nohti stisnemo majhno, ozko kožno gubo (n. pr. na licu) in občutimo »ostro« bolečino; če pa stisnemo na isti način široko, veliko gubo, nastane po navadi »tope bolečina. Površinsko stiskanje in uščipi povzro-čajo po večini občutek ostre, udarci in sunki z večjimi, težjimi predmeti pa tope bolečine. Telesna površina je predvsem prizorišče prve vrste bolečin, iz globljih telesnih delov pa izvirajo po navadi tope bolesteri občutki, čeprav to pravilo seveda ni brez izjem — spomni-mo se samo na »ostre« srčne bolečine.

Podrobnejša karakteristična bolesteri nam daje potem skoraj neomejeno množico označb, ki se redijo iz živega toka jezika. Tako razlikuje-mo, recimo: bodeče, žgoče, krčevite, trgajoče, grebajoče, praskajoče in jedke bolečine.

V tej zvezi si lahko zastavimo tudi vpra-šanje, od česa je odvisna znosnost ali nezno-snost bolečine s stališča tistega, ki jo čuti. Na to vprašanje odgovor ni povsem lahek. Njena razširjenost in intenzivnost gotovo nista edino odločilni, čeprav jo utegnejo seveda tudi sami napraviti nezno. Zdi se pa, da napravlja bolečino posebno nezno nekki določeni, rekli bi, neumljeni »ritem«, s katerim se ponavlja in ki povzroča, da pričakujemo vsake ponovit-ve s strahom.

Okenске odprtine v zaklonsku je treba brez-pogojno zavarovati. Zlasti močno mo-rajjo biti zavarovane vertikalne odprtine, kjer je učinek zračnega pritiska najmo-nejši. Najuspešnejše je zavarovanje z be-tonskimi segmenti.

Ta mu je pomagal s tem, da je za novo-meško cerkev naročil pri tedaj najslavnej-šem italijanskem slikarju Tintoretto sliko sv. Miklavža ter jo potem poteklo 350 let, odkar je bila ta velika umetnina na ob-seč-nu v oltarju novomeške kapiteljske cerkve.

Skrivnostni zverinjak

Madžarsko spisal Evgen Heltai.

I.

J. Hugo Stop Billu Mortonu:

Predragi gospod Bill!

Nikdar ne pozabim tistih zlatih časov, ko sem bil nameščen v Vašem zverinjaku kot tiger. Od tedaj sem se že večkrat pokesal, da sem zapustil tako lepo službo. V svoji mladostni neumnosti nisem znal dovolj ceniti Vaših očetovskih nasvetov. Več let sem nato brezupno taval in iskal zaposlenosti, a brez uspeha. Poleg vsega moram skrbeti še za svojega čarca, ki je kopal v Alaski zlato celih pet in dvajset let. Sreča mu ni bila mila. Ker me je pa bil doleči svoje dni za edinega dediča svojemu bogastvu, ki se ga je šele nadejal, ga sedaj jaz vzdržujem in preživljam, kar obstaja v tem, da oba — stradava.

Je li v Vašem zverinjaku mesto za tri-gra mogoče še prosto? Danes rjovem že popolnoma brezhibno, odvadil sem se tudi vsakršnih stranskih šumov.

Pričakujejo nestrpno Vašega prijaznega odgovora, ostanem ko dostel vedno

vdani Vam

J. Hugo Stop.

II.

Bill Morton J.-i Hugoju Stopu:

Dragi mi Jeremija Hugo!

Vaše pismo me je zelo razveselilo. Bo-lje pozni kes ko nobeden. Sreča Vam je bila to pot naklonjena. V mojem zver-injaku je mesto tigra v resnici prosto. Svojo službo lahko takoj nastopite. Moji pogoji so isti ko prej: dvajset dolarjev na teden začetiške plače, prosto stanovanje, kurjava, razvetljava, zajtrk in kosilo. Za večerjo morate živati same skrbeti. Prav tako si morate sami oskrbeti tigrovo ko-žo. Vsak tretji teden imate prost popol-

dan. Urnik od osme zjutraj do osme zve-čer. Ob osmi zjutraj morajo biti točno vse živali vsaka že v svoji kletki in mo-rajjo že opozarjati občinstvo z rjovenjem nase. Prav tako morajo živali čistiti in snažiti same svoje kletke. Za zajtrk do-be kavo ali čokolado, opoldne pol kilo-grama mesa. Po kosilu je dovoljen eno-urni počitek. Gristi občinstvo in uhajati iz kletke smejo živali le z mojim do-volenjem in me morajo obvestiti o takih namelih že dva dni prej, in sicer s pis-me-nim sporočilom.

Upam, da se boste to pot ravnali stro-go po hišnem redu in da se ne boste vkljub prepovedi zauživanja opojnih pija-ve več opijali po dvakrat na dan. Če bi tili svoje dni pridni in trezni, bi bili postali v moji službi že slon in bi lahko uživali čez dve leti že popolno, neokrnjeno po-kojnino. Tako pa morate začeti znova.

Bill Morton, lastnik zverinjaka.

III.

J. Hugo Stop Billu Mortonu:

Najljubši mi gospod Bill!

Vaše pogoje sprejemam in odpotujem konec tega tedna. Za povodnega tcnja Vam priporočam svojega prijatelja Toma Richarda, ki bi to mesto prav rad pre-vezel, kakor hitro se odločite, da napolnite njegovo kad namesto z vodo z rumem. Mogoče bi potrebovali kako kamele? Jaz bi vedel za tako precej srčkano kamele. Odgovorite, prosim, takoj

vdanemu

J.-i Hugoju Stopu.

IV.

Bill Morton J.-i Hugoju Stopu!

Ljubni mi Jeremija Hugo!

Kar se tiče ruma, se na žalest nikakor ne morem sprizniti s takimi pogoji. Jaz iščem povodnega in ne porumskega ko-nja. Za oslajeno vodo ali za limonado bi

se slednjic še dal pogovoriti, nikakor pa ne tvegam, da se mi še povodni konj kakor nekoč tiger opija dan na dan in tako izpodkopa je dober in pošten sloves mojega zverinjaka. Če ima kamela skromne za-hleve, naj le pride! Če imate slučajno med svojimi znanci kakega divjega osla, kar pošljite mi ga. Moj desedanj se je bil prejšnji teden sprčkal z levom in pri tem sta se oba zelo pobila.

Prosim Vas takojšnjega odgovora!

Vdani Vam Bill.

V.

J. H. Stop Billu Mortonu:

Dragi gospod ravnatelj!

Zahteve, ki jih stavi kamela, so skrom-ne. Divjega osla na žalost ne morem, nasprotno bi se pa dala iz mojega strica, ki sem ga bil omenil že v svojem prvem pismu, prirediti z malenkostnim trudom izvrstna antilopa. Moj stric je dobrodu-šen in dobre glave. Ali bi se ne hotel premisliti in nastaviti namesto divjega osla kako antilopo?

VI.

Bill Morton J.-i Hugoju Stopu:

Dragi prijatelj!

Antilope ne potrebujem. Vsekakor poš-ljite svojega strica, in sicer takoj! Name-nil sem mu neko drugo mesto.

VII.

Kronika

Z mobilizacijo ženskih delovnih sil od 45. do 50. leta bo pridobila Nemčija nad 100.000 za delo sposobnih žensk, tako izjavlja ministrski svetnik dr. Stohfang v listu »Reichsarbeitsblatt«.

Dojče in noseče žene ne bodo mobilizirane. Ženske, ki se čutijo matere, niso podvržene odredbi o totalni mobilizaciji, tako poročajo nemški listi. Prav tako so izzete od mobilizacije tiste matere, ki doživijo svoje otroke.

Dopusti za okrevanje ustavljeni. Glede na nujnost prevozov letošnje žetve, je pristojno ministrstvo od 28. avgusta dalje odredilo zaporo vseh potovanj na dopuste iz razlogov okrevanja. Pač pa bodo smeli potovati iz okrevališča vsi tisti bolniki, ki so dopuste že nastopili ter jih deloma tudi absolvirali.

Nova častna stopnja v delovni službi. V okviru nemške delovne službe je bila ustanovljena nova častna stopnja glavnih voditeljev. Vsakemu glavnemu voditelju je podrejena četa. Nova stopnja odbojnarja nekako značaja narednika pri oboroženih oddelkih.

15 nemških radijskih postaj na kratke valove. Pred 15 leti je stopil v akcijo prvi nemški oddajnik na kratke valove, in sicer se je tega oddajnika poslužila nemška državna pošta v Zeesenu. Iz skromnih podatkov se je napravila v teku let tako okrepla, da je navezala svoje stike z vsemi deli sveta. Vojne razmere so tudi v radijski stroki prinesle velik napredek in nemška pošta se je s pridobitvami novejšega časa močno okoristila. Danes oddajajo v Nemčiji poročila na 46 različnih valovih in radijski oddajniki delujejo brez prestopne pomoči in podnevi.

Tobačni nasadi v Evropi se večajo. V vseh evropskih deželah si prizadevajo, da bi povečali tobačno proizvodnjo. V Franciji so kulturo tobačnih rastlin že letos močno povečali ter se obeta prav dobra in bogata letina. Prihodnje leto nameravajo Francozi nasaditi še več tobaka, kar ni nič čudnega, če se pomisli, da je povpraševanje po cigareтах vedno večje. Letošnji tobačni letino v Franciji cenijo na 7 in pol milijona kg tobaka. Nemčija pokriva približno eno tretjino porabe s pridelovanjem domačih tobačnih rastlin. Nasprotno pa je Danska popolnoma opustila sajenje tobaka. Tudi Švedska, Norveška in Finska so v veliki zavezi, ker nimajo lastnih tobačnih nasadov. Težišče evropske tobačne proizvodnje je še vedno v jugovzhodnih deželah. Bolgarija obeta, da bo izvozila 70.000 ton tobaka. Turčija pa čeni svojo letošnjo proizvodnjo na 60.000 ton. Tudi v Rumuniji in na Grškem so se tobačni nasadi močno povečali, toda ta produkcija jedva zadostuje za domačo porabo.

Ciklame je prepovedano trgati. V nemških listih čitamo, da je izšla posebna odredba pristojnih oblasti, ki prepoveduje trgiranje ciklam. Ciklama je neke vrste vijolica alpskih predelov in vabljiva prjelate narave po svojem prijetnem vonju. Ker so trgovci s svetjem priridelji pravcati naval na ciklame, je bilo treba to planinsko cvetko zaščititi. Trganje, odpremljanje in ponujanje ciklamovih cvetov je v Nemčiji podvrženo posebnim kazni, ki znaša v najmilejšem primeru 150 mark globe.

Iz Ljubljane

Ob alarmu takoj v zaklonišča. Uprava policije v Ljubljani, oddelek za protiletalsko zaščito opozarja prebivalstvo, da mora v primeru danega znaka za protiletalski alarm takoj zapustiti vse javne prostore in ceste in se nemudoma podati v najbližje zaklonišče. Osebe, ki ne bodo upoštevale obstoječih predpisov, bodo najstrožje kaznovane z denarno in zaporno kaznijo.

Vpisovanje v vse ljubljanske ljudske šole za šolsko leto 1944/45 bo v soboto, nedeljo in ponedeljek dne 2., 3. in 4. septembra. V šole se morajo vpisati vsi zdravi dečki in deklice, ki so izpolnili 7 let ali jih dopolnijo do konca tega leta. Pri vpisu je treba predložiti družinsko polo ali družinsko knjižico oziroma rolistni list otroka, spričevalo o cepljenju proti kozam in proti davici ter zadnje šolsko spričevalo za učenje višjega razreda. Pri vpisu ne plačajo starši nobene vpisnine niti šolsne ali kakšne druge davčine ali pristojbine. Priloge pouka bo objavljen v dnevnikih.

Košnja in spravilo otave. Zadnji lepi sončni dnevi so zvaljili kmete in košnji otave. Zlasti na Ljubljanskem barju je zdaj po travnikih vse živo. Ze zgodaj jutraj se ljudje odpravljajo na kosnje in se šele zvečer vračajo domov. Vreme je ugodno in se otava hitro suši. V večernih urah se vračajo v mesto polno naloženih vozov in prepotrebno kirmo za živino. Vreme je bilo za košnjo zadnji čas naravnost

Kultura

Naš jezik

Jezik v Rudanovih »Argonavti«. Elksotičen roman, poln duhovitih domislekov, s katerimi pojasnjuje bajeslovne dogodke. Vreden čitanja. Jezik ne kaže novotarij, nobenega posebnega iskanja, ves je ustaljen, klasičen. Nekaj opomb bi pa le izrekel v tem pogledu.

Tuja imena obravnava na 3 načine: 1. imenovalnik ohrani grško končnico: Ares, Hipnos, Eros (Ledinski je dal nekemu sonetu naslov Erot); 2. grški okonček -e (eta) se nadomesti z našim -a: Hipsipila, medtem ko -o (omega) ostane: Argo, rad. Arge. Doslodnost bi zahtevala: Anafa nam. Anaf, saj otoki utegnje imeti tudi žensko obliko: Elba, Sicilija; 3. moški nastavek -os odpade: Kron, Helij, Hefajst. Svojlino obrazilo -ov oziroma -in je napačno rabljeno: Demetrov (nam. -in, I 16) in Helijin (-ev, II, 52). To je prejkone tiskarski škrt kot II, 40; v sencih mu je kljubovalo (kljubalo).

Malgaš Rabearivelo mi je pisal pred leti: »To besedo moje materiščine ste krmivo postavili. Vaš izraz za »gospod« se sme izreči zgolj o Bogu, ne o človeku. Ze nad 30 let sem star, a moral si priti Vi, da sem se tega zavedel!« Jaz pa tlačim zemljo skoro 60 let, preden sem se zavedel, da se množično »ljudje« rabi tudi v rodniški dvojini: dveh ljudi (II, 162). Enako Kraljev v Vossverov romanu Zwei Menschen. Zveza mi ne žali ušes.

idealno. Kmetje so veseli, da hitro lahko pospravijo dobro presušeno travo, saj so imeli s prvo košnjo velike nepravilke, ko se je le redkim posrečilo spraviti suho mrvo naravnost s travnika v šrambo. Če bo vreme še nekaj dni ugodno, bo v glavnem druga košnja zadovoljivo opravljena.

Prva slovenska »štabenik«. Včeraj so bili zaključeni pri Tehničnem oddelku Pokrajinske uprave graditeljski izpiti. Poleg gg. Marjana Galeta, Otona Stranjera in Antona Urankarja sta opravili izpizt za stavbenika tudi ga. Minka Potokarjeva in ga. Zdenka Vajda-Rožin. To sta sedaj prva naša ženska stavbenika.

Zahvala. Vsem, ki so me počastili ob priliki moje 75letnice z obiskom, se me spomnili pismeno ter mi darovali cvetje in darila, se po tem potu najlepše zahvaljujem. Vsem prisrčna hvala! Avgusta Cerar Danilova. Ob tej priložnosti naj omentim tudi najmlajšega sina ge. Danile Mavricija, ki smo ga kljub temu, da živi v Ljubljani, že drugič po pomoti zajatili v našem listu, in sicer ob priliki zlate poroke in ob materini 75letnici. — Uredništvo.

Zdravniška spričevala za dodatke živil bolnikom bo sprejel mestni fizikat od 1. septembra t. l. dalje od 8. do 10. ure in ne od 9. do 11. ure kot dosedaj.

Namesto cvetja na grob pok. akademika Kučiča Srečka, daruje gdč. Kovačič Silva iz Ljubljane 500 lir za revne akademike.

Namesto venca na grob pok. Wernika Ferdinanda daruje rodbina »Bajerčkova« 400 lir za Dom slepih.

Malo knjižno zrebanje

Od sedaj naprej boste pri malem knjižnem zrebanju namesto bibliofilske tombovske tablice dobili Preglevo. Na vakance, zato pa odpade Saljeva pesnitev, ki je bila doslej dodana tombovski tablici. Na vsakih 100 listov je 15 knjig: Na vakance.

Mnogi še sedaj ne vedo, da dobi vsak kupec tombovske tablice eno knjigo: Spev rodni zemlji, ki jo je spesnil S. Šali in je naša nova »Duma«.

Odvajalni čaj »PLANTA« dobite v lekarnah.

Učite se strojepisja! Praktično znanje, koristno vsakomur sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu. Novi strojepisni tečaji pričnejo 1., 2. in 4. septembra. Lahka deseterstna metoda. Bouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Inforlacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska cesta 15.

Na šoli Glasbene Matice se poučujejo poleg klavirja in solopetja tudi vsi orkestralni instrumenti in teoretični predmeti. Posebno se opozarjamo na pouk pihal in trobil. Vpisovanje se vrši od jutri dalje do vrštevsi torka 5. septembra; dnevno od 8. do 12. in od 15. do 17. ure v pisarni Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7. Ravno tam se dobe tudi vsa pojasnila.

Za dijake inje srednjih in strokovnih šol pričnajo 1., 2. in 4. septembra novi eno- ali dvomesečni strojepisni tečaji. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska cesta 15.

Zabaven prizor se je v nedeljo popoldne nudi pasantom Frančiškanske učice. V izložbi ene izmed trgovin si je pridelil zabavo domač pes. Z izložbenih stolj je pometal razstavljeno blago, ga pri svojem delu tudi nekoliko poškodoval, nazadnje pa si je na njem uredil ležišče. Njegovega početja najbrže ne smemo pripisovati preveliki užaljenosti, ker ga lastniki niso vzeli s seboj v kinematograf in so ga rajši zaprli za čuvarja svojim kolosom v trgovino, pač pa neprijetni zdogodbenosti in zadovoljstvu, ker je našel med mimoidočimi hvalne gledalce.

Nesreče. Po stopnicah je padla in si zlomila desnico »letna zasebnica Ljubomira Koritnikova iz Ljubljane. 67letna zasebnica Ivana Kokaljjeva iz Ljubljane je doma padla in si zlomila desno nogo. Tramvaj je podrl na Gosposvetjski cesti 10letnega dijaka Jurčka Šmuca iz Ljubljane in mu prizadel poškodbo po životu. S hruške je padel in si zlomil obe roki 17letni sin posestnika Jože Mazi iz Preserja. Neznani voznik je povzeli 10letnega dijaka Marjana Tratnika iz Ljubljane, pri čemer je deček dobil poškodbo po životu. 10letna hčerka posestnika Alma Brglezova iz Ljubljane je padla s kozolca in se potolkla po glavi. Ponesrečenec so mu dili zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

Naročite se na romane »DOBRE KNJIGE«!

Zenska dvojina pridevnika ali trpnega deležnika je na -i: moč in vera morata biti posvečeni (ne: posvečena, II 185). Napako je rodil sedanji, kjer je obrazilo -ta (morata) moško, lahko pa tudi žen. in srednje.

Pripona -in, -ina, -ino tvori pridevnike iz osebnih ženskih imen, zato je obžalovati, da je »Pravopis« 1935 odobril čimnikarsko spako: kavina (= kavna) primes. Tako mi ni po volji Rudanov ladjin bok (ladjski, ladjini b., II 110).

Breznikova Slovnica IV s, 128 pripominja, da grede nekateri glagoli po 6. in po 5. vrsti z istim pomenom: urejati in urejevati. V takem primeru pišimo krajšo obliko: izvažati, naznanjati, obsojati itd. Enako meni lepše zveni nesestavljeni glagol: polniti (napolnjevati), širiti (razširjati), rasti (naraščati), giniti (izginjati), bližati (približevati), družiti (združevati) idr. Premnogi sodobniki z naslovnikom vred se bolj oklepajo daljših stavov: morda zato ker prej stran napolnijo?

Ker ima nes-ti pravičen trpni deležnik: nesen (ne pa nešen), treba reči: prizanesen, zanesenjak (II 116). Predlog v trpniku je po Brezniku IV, 138, trojen: 1. sovravniki je bil premagan od vojakov (povzročitelj); 2. kraljica je bila obveščena po slu (oseba posrednik); 3. bill so porazeni z orožjem (sredstvo). V 3. točki se največ greši, ko se postavi predlog od. Ta je na mestu, če gre za vzrok: srce presunjeno od krivice. — Ob besede vozal se glasi glagol vozlati; pomanjšanje »voziti« pa da »vozljati« kakor rezati — rezljati.

S štajerskega

V okviru totalne vojne je Gauleiter dr. Uiberreither sklical posebno komisijo, ki bo izvedla ukrepe za mobilizacijo. Komisiji pripadajo voditelji socialnih ustanov, stranke, države in oborožene sile. Vse moško in žensko osebe so naprosene, da se odločitvam komisije pokorijo, kdor pa ima kakšno posebno in res koristno željo v prid splošnosti, se lahko oglasi na posebno telefonsko številko. Komisija bo takšne predloge po možnosti upoštevala.

Mladina pomaga pri delu. V Brucku ob Muri so zaposlili večje število mladine, ki je pomagala pri žetevnih delih. Kakor poročajo, je ta mladina v zadnjem času nartrgala 500 kg fiziola, poleg tega pa je nabrala med seboj 380 mark, ki so jih namenili za podporo Rdečemu križu.

Popravljanje zobjovja spodnjaštajerske mladine. Na povelje poveljenika za zdravje mladine se morajo vsako leto podvržeti pregledu zob dobolečni letniki moške mladine v predvojaški starosti. Mladeničem morajo zobarji popraviti vse napake na zobovju. Na podlagi te odredbe so začeli zobarji popravljati zobe tudi mladencem na Spodnjem štajerskem. Stroške za popravila bo poravnalo socialno poverjenilstvo za Spodnjo štajersko.

Z Gorenjskega

Meč in svetovni nazor odločata nemško usodo. Vsi oficirji s koroškega področja so bili te dni sklicani na skupen sestanek v navzočnosti nadomestnega Gauleiterja Thimla. Nato je počastil zborovanje tudi sam Gauleiter v spremstvu generala planinskih čet Ringla, ki je spregovoril o dolžnostih častnikov nemške vojske. Vera v Führerja mora biti trdna kakor granit, kajti v Führerju sta posebeljena svetovni nazor in meč, ki obvladujeta usodo nemškega naroda. Nemški častnik ni samo predstavnik oborožene sile, temveč tudi nosilec politične volje svojega naroda, tako na bojišču, kakor v zavezuju. V sedanji borbi bo zmagal tisti, ki bo razpolagal z najmočnejšim svetovnim nazorom. Za generalom Ringlom, ki je odklikovan s hrastovim listom, je povzel besedo Gauleiter dr. Rainer, ki je očrtal po ožaj na bojišču ter poudaril voljo, da se doseže cilj v sedanjih vojni. Trije činitelji jamčijo za nemško zmago: zasigurne prehrane, oborožitev in nemški človek, utrjen in prekaljen po svetovnem nazoru narodnosocialistične stranke. Današnji položaj je resen in težak ter se lahko primerja s položajem l. 1918. Razlikuje pa se od njega v tem, da je nemški narod l. 1918. odložil orožje, ker ni imel več zaupanja v svoje vodstvo. Danes pa ima nemški narod popolno vero v svojega Führerja, ki ne bo nikoli kapituliral, temveč storil vse, da se doseže zmaga.

Zaposlitev koroških deklet za vojne namene. Ze letos v aprilu so se začele priprave za zaposlitev 12—18letnih koroških deklet v okviru totalne vojne. Deklicam je bilo na prostu dano, da si same izvidijo podjetja, v katerih želijo sodelovati. Na ta način so lahko ugodili marsikateri želji ter so dodelili mlade deklice na deo v tvornice, v gospodinjstva, v kuhinje in drugod. Vsa dekleta so se pri svojih delih dobro odrezala ter so v znatni meri razbremenila starejše osebe pri delu.

Tečaji in šole za obrtniški naraščaj. Na Koroškem, ki nima značaja industrijske dežele, so v teku sedanje vojne odprli 18 učilnic za razne obrtniške poklice. Poleg tega so otvorili 14 učnih tečajev, katere je obiskovalo 2700 gojencev moškega in ženskega spola. V teku sedanje vojne je bilo prirejenih na koroškem področju nad 300 tečajev, v katerih se je nad 9000 mladih oseb izučilo raznih obrti. S tem je Koroška doprinesla s svojimi najboljšimi močmi velik delež za zmago v vojni.

Učni tečaj za mlade električarje je odprla celovška elektrarna. Totalna vojna zahteva, da se izurijo za službo električarjev mlade moči in v zvezi s tem je bila storjena ta odločitev. Zupni upravitelj za mladino Dolinar je ob tej priložnosti pozdrvil mlade aspirante za poklic električarjev. Poudaril je obtem dolžnosti, ki čakajo mladi naraščaj v električni stroki.

Pozdrav iz domovine. Se imenuje novi film, ki ga je izdelala filmska centrala na Dunaju ter je bil letos deležen nagrade iz državno političnih ozrov. Film, ki ga je zrealiziral Peter Steingewald, prikazuje oskrbovanje ranjenih in okrevajočih vojakov na Koroškem.

Najdba rimskega kamna. Na robu naselja Möllbrücke na Koroškem, tam, kjer zavije tirolska državna cesta proti železnici in Dravi, so izkopali en meter pod površino zemlje steber iz marmorja, ki meri v dolžino 2 m, v premeru pa 50 cm. Steber je popisan in se je pisava na njem dobro ohranila. Načelnik za varstvo spomenikov na Koroškem prof. dr. Rudolf Egger si je najdbo ogledal in ugotovil, da gre za kamen, kakršne so postavljali Rimljani na svojih pohodih. Postavljen je bil ob cesti, ki je vezala nekdanja avtonomna mesta Teurninjo in Agnutum. Cesta je spr-

Gorenjska posebnost je sedanji pojopnik za preteklega: Če bi (bil jaz) to slutil, se nobeden ne bi bil vrnil iz boja s Henjohi (II 82).

Napačen predlog: sumiti v kaj (o čem, I 204), gotovost v zmago (o zmagi, glede zmage, II 167), vkloniti (ukloniti). Zastran stilistike je dobro pregledati Breznika IV, s. 246 nasl. Zoper jednatost greši naš pisec: bežen preblesek trenutka (II, 37), male ročice (velikih ročic ni), majhen čolnček, tih zatišje itd. — Za trdilnim izrazom strahu služita dva načina: bojim se, da se mu bo, da se mu ne bi kaj pripetilo. Zato ni prav tale stavke: trepetá, da Harpije morda niso odkrile njegovega bega (prav: trepeta, da so H. morda o. njegov beg, I, 153). Za nikalnimi izrazi strahu pa streže samo ta zveza: ne bojim se, da bi te utrudili.

Slabo korekturo slutim: preč (prav: proč), z ničemer (ničimer I, 77), oživiti (oživiti), pušica (šč), tirjati (e). Ime Krevsa za svetleno pač ni lepo, z Vergilom bi ji rekel Kreuzá. Izposojenka majkija je po naše: goščava, grmovje, šibjak. Kak Mercure de France bi v svoj Sottisier sprejel tale stavke: Rajši živim kot suženj v Heladi kakor kot mlrlč v Egeju (I, 33). Mislil je: rajši sem suženj v H. ko mlrlč v E.

Dramo o Michelangelu z naslovom »Der große Karneval« je spisal Hans Joachim Haecker. Krstna predstava bo v gledališču v Königsbergu.

dala pod upravo rimskega cesarstva, Napisa na najdenem kamnu pravi, da izvira najdba iz dobe rimskega cesarja Marca Opelia Magrina ter iz dobe njegovega sina Antonia Diadomeniana. Postavljen je bil na svoje mesto med 11. aprilom 217. in 8. junijem 218. leta. Oba vladarja te dobe rimskega cesarstva sta na kamnu omenjena s polnimi imeni. Najdba je velika redkost in jo bodo oddali v muzej.

Nesrečen otrokov padec. 3letni poestni-kov sin Mihael Pušnik je tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Izročili so ga v celovško bolnišnico.

Iz Gorice

Goričani se uče književne slovenščine. Pod tem naslovom objavlja »Goriški list« v št. 32 izpodbuden članek, v katerem ugotavlja, da je potrebno vsakemu goriškemu Slovincu, ki hoče veljati za izobraženega, znanje književne slovenščine. Zaradi tega je hvaljevredna vrema mnogih odraslih Goričanov, pa tudi doraščajoče mladine, da se uči sedaj književne slovenščine. Pisec omenjenega članka je opazoval dva štirinajstletna slovenska fantá, ki sta sedela na nekem vrtu. Fantje v teh letih bero najrajši indijancarice. Toda na svoje začudenje je opazovalec spoznal, da maia v rokah dr. Nemijevo slovnico slovenščine in da jo marljivo študirata. Fantá imata italijansko predizobrazbo in obvladata književno italijanščino. Sedaj pa bi se rada naučila še književne slovenščine. Na opazovalčev vprašanje sta odgovorila: »Če hočeva kaj veljati med Slovenci, se morava naučiti lepega jezika«.

Obstreljena kmetica. Kmetico Terezijo Simičnevo iz Gornje Branice je obstrelil neznanec, ki je delala na polju. Ranjenko so prepeljali v goriško bolnišnico. Na srečo njene poškodbe niso nevarne.

Iz Trsta

101. ples. Na odru Rosettijevega gledališča so vzprizarjali te dni plesni večer pod naslovom »101. ples«. Plesalke so izvajale revijo slahovitih plesov. Drugi del plesnega sporeda je obsegal plesno in operetno revijo »Kraljična«. Vodstvo plesnih večerov je bilo v rokah Marije Jesipove.

Podpore srodnikom vojnih ujetnikov, pogrešancev in pačih se izplačujejo po predpisanim razporedu. Izplačila se vsrjšo le za one, ki so pristojni v Trst, Milje ali Dolino.

Iz Srbije

Za sirašne delavce je bila v Srbiji organizirana velikopotezna podporna akcija. Po vseh mestih in notranosti države so bili ustanovljeni odbori za zbiranje prispevkov, pa tudi v Beogradu so posamezni odbori takoj začeli z delom. V prestolnici bodo obiskali vsa podjetja, ustanove in zasebnike. Razen tega bosta prirejeni dne 3. in 10. septembra javni zbirki. Do 15. septembra bo nabiralna akcija končana.

Junaška obramba Boljevca in slavna smrt kapetana Banca s svojimi 40 stražarji bo prišla v zgodovino svete borbe srbskega naroda za svoj obstanek, piše »Novo Vreme«. V borbah pri Boljevcu je med drugimi padel tudi narednik-dijak Živojin Dunić, sin generalštabnega polkovnika Djordja Dunića, ki je v ujetništvu. Pokopali so ga v Zajecaru.

Protikomunistična manifestacija bo na pobudo šefa propagande v Užicu na dan 6. septembra. Zborovanje naj dokaže, da je v zapadni Srbiji resnično samo zedinjena nacionalna fronta, katere deviza je: kralj, narod in domovina! Spored vesčanosti bo celodnevne in je bil odobren od predsednika valde generala Nedića.

Ponesrečen atentat na podpolkovnika Čosića. »Novo Vreme« poroča: Tri dobro oborožene osebe, stare 25 do 35 let, so 16. avgusta zjutraj napadle podpolkovnika Djordja Čosića, šefa odeska štaba srbskega dobrovoljskega korpusa. Zaradi prisebnosti se je napadenec rešil gotove smrti in v samo-obrambi ubil enega izmed napadalcev, drugega težje ranil, medtem ko je tretji pobegnil.

Smrt protojereja Bogičevića. Po dolgi in težki bolezni je v Beogradu umrl župnik cerkve sv. Save na Vračaru Ljubomir Bogičević. Svojo zadnjo službo je opravljal polnih 34 let.

»Tvoja srpska domovina«. Pod gornjim naslovom je, kakor smo že poročali, začela beograjska radijska postaja vsak ponedeljek oddajati spored za vojne ujetnike. Prva odaja je bila 21. avgusta, ki jo je otvoril predsednik vlade general Nedić. Nova odaja je bila po poročilu »Vreme« z dovoljstvom sprejeta pri poslušalcih, kakor tudi pri onih, ki bodo enkrat na teden lahko v zvezi s svoji v ujetništvu.

Angloameriške letalske gangsterje je ob priliki terorističnega napada na Niš obsodilo srbsko ministrsko predsedstvo z naslednjo objavo: »Naši veliki prijatelji in zavezniki« so sklenili srbski narod popolnoma iztrebiti. Kadar s pomočjo Josipa Broza iz hrvatskega Klanjca ne uničujejo, iztrebljajo in morijo, tedaj udarjajo po srbskem ljudstvu z najstrašnejšimi terorističnimi napadi in ne uničujejo samo njegovih mest in mestec, ampak tudi vasi. To je zahvala »prijateljev in zaveznikov« za to, da se je Srbija leta 1941. žrtvovala za njihove interese. Izmed vseh terorističnih napadov je bilo zadnje bombardiranje ponesnega mesta Niša najhujše. To je delo toliko hvaljenih demokracij Anglije in Amerike. Razen tega so bombardirali brez vsakega vzroka še druga mesta. Protestiramo pri Bogu, pred svetom, pred krščanstvom in pred vsem kulturnim človeštvom zaradi nezasilnega in nečloveškega postopanja proti malemu srbskemu narodu, čigar edina krivda je, da je srbski in hoče ostati srbski, da ljubi svojo grudo in da hoče v miru in v redu živeti. Smrtni sovraženiki našega naroda nas hočejo spraviti na beaško palico in izkoreniniti. Srbji pa zaupamo v Boga, ki vsakogar plačuje po zasluženju.

Gledališče brez galerije. Po angloameriškem bombardiranju Beograda se je Narodno gledališče preselilo na periferijo v park v Bregalniški ulici. S poztvovalnostjo njegovih članov so se predstave hitro pričele. Uprizarjajo dramska in operna dela. Gledališče ima tudi novo publiko. Beograjski listi pišejo, da pri ureditvi gledališča še marsikaj pogršaajo, najbolj pa seveda galerijo, ki se ji ima marsikateri umetnik zahvaliti za popularnost.

Ljudsko zborovanje v Valjevu. Pred dnevi je bilo v Valjevu veliko ljudsko zborovanje, ki se ga je udeležilo okoli 5000 ljudi. Glavni govornik je bil kmetijski minister inž. Radoslav Veselinović.

Preskrba insulina za slaukorno bolne

Po nalogu šefa pokrajinske uprave se pri splošni oimnicini v Ljubljani ustanovi javna diabetična ambulanca pod vodstvom primarija dr. Merčuna Ljudevita. Njen namen je strokovno upravičena in pravilna razdelitev insulina tistim bolnikom, katerim je življenjsko potreben. V tej ambulanci se ugotavlja, če in koliko insulina potrebuje stvarno vsak diabetik poleg najstrožje primerne diete. Sledno prejme insulinsko nakaznico, s katero potem nabavi določeno količino insulina pri določeni lekarni.

A. Diabetiku izstavi matični urad bolnišnice nakaznico za diabet. ambulanco, ko se je predhodno ugotovila in vpisala plačilozavezanost, in to:

- a) premožnemu bolniku za storitve 60 L in za laboratorijske stroške 3 L, kar plača sam predhodno na blagajni spl. bolnišnice;
b) član bolniške blagajne ali njegov svojec se mora izkazati z v ta namen izstavljenim potrdilom svoje bolniške blagajne, da je njen član in ima še pravico;
c) drž. in pokraj. uslužbenec oz. upokojenec in rodbinski član se izkaže vsaj z železniško legitimacijo;
d) nepremožni pa z ubožnim spričevalom, potrjenim po davčnem uradu.

Medtem ko so premožni samoplachniki, plačajo ostalim vse stroške v ambulanci pristojni plačilozavezanci (bolniška blagajna, pokrajina, občina).

Člani bolniških blagajn in nepremožni se torej pozivajo, da si priskrbijo omenjene lastne nemudoma, prvi pa vselej sproti.

B. Ambulanca posluje ob delavnikih od 9. do 10., prične pa za tiste diabetike, ki so že prijavljeni mestnemu fizikatu, da prejemajo insulin, in to:

- dne 1. 9. z začetno črko A—E,
dne 2. 9. z začetno črko F—J,
dne 4. 9. z začetno črko K—M,
dne 5. 9. z začetno črko N—S,
dne 6. 9. z začetno črko T—V,
dne 7. 9. z začetno črko Z—Z,
dne 9. 9. zamudniki,
dne 11. 9. zamudniki,
dne 12. 9. zamudniki,
dne 13. in 14. 9. pa vsi tisti, ki se niso javili fizikatu.

C. Dan poprej naj vsak diabetik zbira vso količino v 24 urah izločenega seča, ga zmeri, zmerjeno količino pa beleži. S seboj naj prinese: od pomešanega seča 1/4 l. ter listek s seznamom hrane, zaužite na dan, ko je zbiral seč. Pride naj pa brez-pogojno tešč.

V korist diabetikom samim in nemotnemu poslovanju prosimo vse, naj se ravnajo po gornjih navodilih točno v vsakem oziru.

Beleznica

KOLENDAR:

Četrtek, 31. avgusta: Rajko. DANASNJE PRIREDITVE: Kino Matice: Nedolžna grešnica. Kino Sloga: Obiste ga! Kino Union: Bismarck. Kino Moste: Se enkrat študent.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vič. Tržaška cesta.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 21. do 5. ure.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje RADIO LJUBLJANA

CETRTEK, 31. AVGUSTA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 7.50: Jutranji pozdrav. Vmes

Izdajalci

Potom, ki jih hodijo misli izdajalcev, ni lahko uganiti; nemara pa lahko rečemo, da je nizkotna lakomnost le v manjšem številu primerov gonilo njihovega početja. Prav pogosto pa zbujajo užajana ali pretirana častihlepnost, strahopetnost, nestalnost in vladoželjnost izdajalske nagone.

S pravega stališča se da vsako izdajstvo nedvoumno presoditi in tako zvanih »robnih primerov« ni. Opredelilne, ki govori o »kršitvi dolžne zvestobe« in zločinskem napadu na državo ali najvišjemu nositelju državne oblasti, to posebno »sovražniku ali njegovim koristim v prid«, ni mogoče napačno razumeti.

»Vzorec izdajalca

Kot sinom nizkotnega izdajalca — čeprav samo za razumnike kroge — velja Grk Effialtes. O tem možu iz Malisa vemo prav za prav malo. Gojil je vroče sovraštvo proti svoji domovini, zlasti proti Sparti, in je l. 480. pred našim štetjem za plačilo povedel perzijsko vojsko preko Kalidroma Grkom, ki so se borili pod Leonidom pri Termopilah, za hrbet. Pod Leonidom izdajo, je Leonida postal večji del grške vojske proč in je s svojimi Spartanici umrl junaške smrti.

S perzijskega stališča si je bil Effialt nedvoumno pridobil neke zasluge — toda Perzijci so ga po vsem videzu prav tako zaničevali kakor Grki. Čeprav je bila tedaj pri večini Aziatov navada, da so izdajalce iz nasprotnikovih vrst prevzemali v svoje vojsko, so z Effialtom napravili drugače: niso mu niti dovolili, da bi se nastanil v Perziji. Zaničevan po svojem ljudstvu, pregan po sovražniku, je bilid naokrog, naposled so ga v mestu Antikiri spoznali in kamenjali.

Effialt je bil v bistvu majhen mož in bitka pri Termopilah je samo epizoda v siloviti borbi Perzijcev za oblast v Grčiji, toda njegovo dejanje je bilo tako grodo in je tako nasprotovalo vsem pravim načelom, da se je njegovo ime vtisnilo ljudem v večni spomin. Sedaj življe že dobiti 2400 let. Koliko imen resnično krestnostnih in sposobnih ljudi se je v tem času izgubilo!

Effialt balkanskih ljudstev

je bil srbski plemetnik Vuk Branković, ki je 20. jun 1389 v bitki na Kosovem polju izdal svojega kralja in ljudstvo. Ta bitka, ki naj bi Evropo rešila pred turškimi navalom, je bila prava bitka narodov, kajti pod poveljstvom kralja Lazarja so se bojevali poleg Srbov mnogi nemški, francoski, angleški, bolgarski, albanski, maščarski in bosanski vitezi. Močna rezerva 8000 do 10.000 konjenikov je bila pod Brankovićevim vodstvom določena, da začne Osmancem smrtni sunek. Ko je pa bitka popolnoma mala zastala in je kralj Branković zapovedal, naj poseže vmes, je ta odvedel svoje ljudi z bojišča in tako zakrivil katastrofalni poraz kraljeve vojske. Tega ni storil iz lakomnosti, temveč iz bojne častihlepnosti. Njegov načrt je bil, da bi kralja in vojsko življal ter prevzel sam vladarsko oblast. Načrt pa je propadel, kajti Turki so porazili tudi njegovo malo vojsko in tako je vseh izdajalcev kot berač, zapuščen od vseh ljudi, pregan po Turkih in obvržen po svojem ljudstvu, po svetu ter umrl v bedi in zapuščenosti.

Spomin nanj živi med balkanskimi ljudstvi še danes, po mnogih stoletjih. Preprosti človek ga sovraži prav tako kakor tedaj, stotine in stotine narodnih pesmi govori o sramotnem izdajalcu Vuku.

Izdajalca med Francozi

Effialt je izdajal iz lakomnosti, Vuk Branković iz bojne častihlepnosti, so pa še drugi vzroki, ki napravljajo človeka za izdajalca. Bojna častihlepnost je tako daleč poglajala tudi drugače sposobnega francoskega generala Moreauja. Upal je bil, da bo postal krmilar francoske usode in ni mogel prenesti, da je Napoleon Bonaparte prevzel oblast nase. Namesto da bi se kakor večina ostalih revolucionarnih generalov umaknil v zasebno življenje, je prešel k sovražniku in se je na njegovi strani bil proti Franciji. Francija ga je poplačala z zaničevanjem, sovražniki mu niso zaupali, nazadnje je našel zatočišče med Rusi in je izgubil življenje 1813. v bitki pri Dražanah. Tudi po Napoleonovem odstopu so mu zavrnilo zadnje počivališče na domačih tleh.

Svojevrsna postava med izdajalci je francoski maršal Bazaine, vrhovni poveljnik francoske vojske l. 1870. Nemška popeljstva niso imela z njim nobenih opravkov, sama so bila presenečena, ko ga je francosko vojsko sodišče obsodilo.

Bazaine je bil kot vojak naglo napredoval, veljal je za sposobnega častnika in cesar Napoleon III. ga je imenoval za maršala Francije in vrhovnega poveljnika. Na zunaj je bil videti mož mirne, zaprte narave, v resnici pa ga je mučila neukrotljiva častihlepnost in skoraj fanatična vladoželjnost. Pozneje so mu očitali, da je že od prvega dne vojne francosko vojsko vodil tako, da bi ne mogla nič doseči, ce-

sarja je hotel spraviti k padcu in samega sebe napraviti za vladarja Francije. Da bi se dal pri Vivillu in Gravelotu za nalagave potolči, je seveda nemisel, a iz njegove zaplenjene korespondence in dnevnikov se je ta namera nekako pokazala. V svoji nori zatelebanosti je bil pozabil na nemške vojske, ki so ga potokle, napadile v Metz in ga ujele. S tem je bila njegova vloga odigrana. Solna razprava je dokazala njegovo krivdo, degradiral so ga in obsodili na smrt. Njegova žena je dosegla, da so ga pomilostili na dosmrtno jelo. Z njeno pomočjo in pomočjo nekaterih prijateljev mu je uspelo zbežati, dospel je na Portugalsko, kjer je postal — pralec perila. Živel je precej bedno, tudi Portugalsci so ga pezirali kot izdajalca in je umrl v največji beli.

Tudi Rimljani niso bili brez izdajalcev

Bazaine je mučila ista vladoželjnost, ki je politizirajoče generale ob času, ko je Rim razpadel, gnala do najgrših zločinov. Umirajoči cesar Karus je svojega nedoletnega sina Numeriana izročil varstvu svojega zeta in prefekta telesne straže

Nebesna telesa na tehtnici

Nemalo ljudi se je smejala, ko je hotel fizik Jolly l. 1881. napraviti poskus, da bi ugotovil težo naše zemlje. Da bi zemljo »tehtali«? Kakor trgovce na tehtnici moko ali fižol, ki ju hoče kupec od njega? Nu, na ta način se teža naše premičnice seveda ne da ugotoviti. Toda Jolly je vseeno dosegel svoj namen, čeprav po stotinah napornih poskusov.

Vseko ve, da zemlja »privlačuje«. Če skočimo, pristanemo vedno na tleh in vsa padajoča telesa stremijo »navzdol«. A kaj je prav za prav ta skrivnostna privlačna sila, ne ve noben človek. Le nje učinek okusimo kdaj pa kdaj na zelo nemil način. Se skrivnostnejša pa postane stvar, če vzemo, da je

privlačnost po Newtonovem spoznanju med vsemi telesi medsebojna.

Padajoče jabolko privlačejo zemlja, toda tudi jabolko učinkuje privlačno. Med njegovim padanjem se mu naša premičnica približa za nezmerno majhen košček poti: tudi zemlja pada na jabolko, ne samo jabolko na zemljo! Seveda je zavoljo ogromne zemeljske mase vidni učinek praktično tla, da stremijo vsa padajoča telesa z veliko bržino proti zemlji, med tem ko se ta ne premika. Toda Newtonov zakon je dobil vendarle sijajna potrdila pri raziskovanju vesolja.

Pa vrnimo se k Jollyju. Učenjak je postavil v 25 m visok stolp tehtnico z dvema prometa škodel. En par je bil v zgornjem nadstropju, drugi pa pri tleh. Če je položil po eno 5-kiogramsko utež na zgornji škodeli, je bila tehtnica v ravnotežju, prav tako, če je na enak način obtežil spodnji škodeli. Toda če je eno utež položil na zgornjo desno drugo na spodnjo levo škodelo ali pa na zgornjo levo in spodnjo desno, tega ravnotežja ni bilo več, kakor da je na eni izmed škodel večja utež.

Učenjaka ta stvar ni presenetila, saj jo je bil pričakoval. Spodnja utež je bila namreč bližje zemeljskemu središču in jo je to zaradi teže močneje privlačevalo. Z neznanom dodatno utežjo je Jolly ravnotežje obnovil. Nato je z vsake podno obteženo škodelo 5575 kg težko svinčeno kroglo in spet je nastala motnja: ramena tehtnice so se postavila počevno. Svinčena krogla je pač privlačevala spodnjo utež. Iznos te privlačnosti se je dal z nad vse natančno tehtnico dobro ugotoviti — in s tem je dobil raziskovalec številke, ki jih je potreboval, da bi izračunal težo zemlje.

Stvar je precej preprosta: Spodnja utež je privlačevala zemlja s silo 5 kg, med tem ko je

Arija Aperja. Ta je cesarju ideče prisegel, da bo izpolnil njegove želje. Toda nekoliko mesecev pozneje je znal odstraniti dvorno stražo z njenim poveljnikom Dioklesom vred, nato je mladega cesarja umoril. Hotel se je sam polastiti prestola — toda častniki domne straže so ga prijeli. Naslednjega dne so Dioklesa soglasno izvolili za novega cesarja, ki je prevzel ime Dioklecijan in si dal priležiti ujetega Aperja. Ko je ta zvezan pokleknil predenj, je cesar zaničljivo pljunil. Potem je daroval Jupitru in ko je pri tem po stari navadi dvignil roke ter prisegel, da nima z Numerianovo smrtjo nobene zveze, so začeli vojaki kričati. Aper si je to kričanje napačno razlagal in je hotel spregovoriti, toda najbližji vojak ga je zaničljivo udaril v obraz. Tedaj se je Dioklecijan obrnil, opazil je Aperjevo početje in pobesnel. S krikom »Podli, strahopetni, zavratni izdajalec!« je iztrgal najbližjemu vojaku sulico iz rok in Aperja prebodel. Sovraštvo in preziranje do izdajalca pa je tičalo v jakom tako globoko v srcu, da so samo po sebi dvignili Dioklecijana na svoja ramena ter ga nosili po taborišču.

znašel učinek svinčne mase nekaj več nego polovico miligrama. Iz tega je treba sklepati: razmerje med 5 kg in 1/2 mg je isto kakor razmerje med težo zemlje in težo svinčne krogle. Iz tega je

Jolly izračunal težo zemlje, in sicer je dobil pravilno število šestih kvadrilijonov kilogramov ali 6.000.000.000.000.000.000 kg — to je šestice s 24 ničlami. Drugi računi in poskusi so vodili do istega rezultata.

V nekem smislu je temu podobna metoda, ki jo uporabljajo astronomi, da izračunajo težo oddaljenih svetov. Posamezno telo v praznem prostoru je brez teže, o njegovi teži lahko spregovorimo šele tedaj, ko učinkuje s svojo maso privlačno na kakšno drugo nebesno telo in narobe. Zemlja privlačuje mesec in ga drži v svoji oblasti, a tudi mesec privlačuje zemljo in ustvarja pri tem na njej plimo in oseko. Prav tako privlačuje sonce planete in planete se medsebojno privlačujejo. Iz takšnih učinkov, ki so v vsem prostoru enaki, lahko šele spoznamo, kolikšno maso imajo poedina nebesna telesa.

Če opazujemo v velikem daljnogledu zvezdo dvojnico, skrasoma lahko doženemo čas njenega vrtenja okrog skupnega težišča, kakor tudi v ločnih sekundah navidezno medsebojno oddaljenost obeh zvezd, ki sestavljata takšno dvojnico. Prav razdaljo izračunamo, če vemo, kako daleč sta obe nebesni telesi od nas, kar nam je znano za celo vrsto dvojnih zvezd. Po zakonu o težnosti ali privlačnosti mas lahko določimo potem skupno maso dvojne sistema. Kot enota jimo pri tem v splošnem maso našega sonca, a določitev mase se izvede po tretjem Keplerjevem zakonu.

Astronom bi seveda še rad zvedel, kako se deli skupna masa dvojne sistema na obe zvezdi, to je, koliko mase ima vsaka posebej. To tudi ni težko. Skupno težišče dvojnice je v idealnem primeru v sredini med oboje zvezdama, če imata obe enako maso. Če je njiju masa različna, je težišče bližje tisti zvezdi, ki ima več mase. Ugotovimo z daljšim opazovanjem lego težišča in za kolikor je bližje eni izmed obeh zvezd, za toliko je njena masa večja od mase druge zvezde.

Zakon o težnosti je torej tista tehtnica, ki nadomestuje raziskovalcu tehtnico in uteži

ter mu omogoča tehtanje tudi oddaljenih nebesnih teles, ne samo naše zemlje.

Proti vzhodu daljši strelji nego proti zapadu

Ali ste kdaj slišali, da so letala ali topovske kroglice, ki letijo proti vzhodu, lažji kakor če letijo v obratni smeri? Zemeljsko vrtenje okrog lastne osi ali rotacija, ki ta pojav povzroča, je prvi eksperimentalno ugotovil menda Leonardo da Vinci, potem so jo dokazali Kopernik, 1791, Cugliemil, 1802, Benzenberg in 1831. z znamenitim poskusom s svinčnimi kroglicami Reich. Po zamisli, ki jo je imel že Leonardo da Vinci, spuščajo pri tem poskusu težke kroglice z visokega stolpa in pri tem je opaziti, da ne padajo popolnoma navpično, temveč malo proti vzhodu. Med dolgo vrsto drugih poskusov okrog zemeljske rotacije je omeniti zlasti poskus z nihalom, ki ga je izvršil Foucault 1851. Pri tem poskusu se nihalo na videz počasi zavrti v krogu, tako da opiše stožec. V resnici pa rotira seveda zemlja pod nihalom ravnino nihala, ki ostaja enaka.

Poslednji pojav zemeljskega vrtenja je erodibilna sila, ki skuša zagnati vsako telo z naše premičnice in ga dela na ta način lažje. Gibanje v vzhodno-zapadno smer to sredoběžno silo ojačuje, v zapadno-vzhodno smer pa slabi. Tu gre za tako zvani Eötvös-ov efekt, ki se kaže na zelo zanimiv način. Deset ton težko letalo, ki leti z brzino 500 km proti vzhodu, se olajša n. pr. za okroglo 20 kg. Tudi nagli

topovski izstrelki so pod tem skrivnostnim vplivom. Med drugim je posledica tega pojava to, da je mogoče z istim nabojem streliva streljati proti vzhodu dalje nego proti zapadu. Če v tej zvezi še upoštevamo, da zavisi zemeljska težnost ne samo od gibalnega stanja, temveč tudi od drugih činiteljev, si lahko mislimo, kakšna čuda se skrivajo v besedi »zemeljsko vrtenje«.

Veskanje vrtenje naše premičnice gre okrog zemeljske osi, ki veže južni in severni tečaj kot končni točki in stoji navpično na ravnino ravna. Toda rotacijski in vztrajnostni os se zaradi različne razporeditve mas v zemeljski notranosti in skorji ne krijeta popolnoma. Posledica so potovalne tečajev za odlonke sekunde ob istočasni prelazitvi ravnika in seveda zemljepisnih dolžin ter širin. Te premike osi in širin trajno nadzoruje posebna mednarodna služba. Opazovanja pa so že davno ugotovila, da se zemeljska os zavrti v nič manj nego 26.000 letih okrog tečajev kakor vrtavca (zemeljska »precessija«), in to zaradi ojačene privlačnosti sonca in meseca na ravniko izbočeno. Očit tega gibanja pa ne daje popolnega koga, temveč je pojav tako zvane »nutacije« spreminja v valovito krožno črto.

Vztrajni in neutrudni podzemeljski kopač

Sveže nasuti kupi zemlje tu in tam na vrtnu, na polju, tudi v gozdu — in takoj vemo: mali korenjak v črni, žametasti sukni, ki sta mu dve lopati prirasli spredaj na telesa, je tam spodaj spet na delu.

Krtine, vsepovod vidna znamenja krtovega dela, so krive, da se moramo te živali vedno znova spomniti. Toda tam, kjer so krtine, je samo njeno delovno področje. Doma je povsem drugje, in po tem sliči malo človeku, ki tudi ne stanuje v svoji delavnici, na polju ali v pisarni. Krtovo stanovanje leži dober kos od njegovega delovnega prostora, včasih 40 do 50 m daleč. Če je človek daleč doma, uporablja kakršen koli prometni pripomoček. Tudi krt si zna pomagati na podoben način. Če mu kolo in cestna železnica nista na razpolago, ima pa svoje zvezne rove, ki so zelo praktični.

Zgodaj zjutraj je. Črni kopač je v svoji izbi pravkar nehal dremuckati. Ta izba je kakšnega pol metra pod zemljo, stene so ji trdo stlačene in gladke, v izbi je ležišče, ki je postlano s tem, kar je pač dobilo na površju: s listjem, mahom, gnojem ali travo.

Kraj, kjer je izba s svojimi dovodnimi rovi, se nikoli ne izdaja s krtinami. Tudi nad rovi ni krtin. Zemlje, ki jo izkoplje pri gradnji teh rogov, krt ne spravlja na površje, temveč jo pretlači v stranske stene. To je varnost krtovega stanovanja in njegovega prometnega omrežja v veliko korist.

Krepak tek poganja kopača naprej — ti si nemara misliš, da rije v zemljo poč zaradi hrane. Nu, tako na slepo mali črni rove ne postopa, smejal bi se ti, če bi mu kaj takšnega oponašal, čeprav je po naravi rajši neveselega in nestrpnega značaja. To je videti n. pr. iz tega, da napove vsakemu vrstniku, ki se pokaže v njegovem revirju, takojšnji borbo na življenje in smrt, in celo svojo boljše polovico trpi le tako dolgo v svoji bližini, da si morejo mladiči kolikor toliko samostojno pomagati naprej. Nato jo z zarodom vred nažene. Ne, da bi si na takšen način iskal hrane, ki je potrebuje velike količine, mu ne hodi na um. Za hrano si omišlja široko razprostrto omrežje rogov, ki počekajo 15 do 20 cm pod zemljo in nimajo gladko stlačenihi temveč hrupave stene, medtem ko odpravlja odvečno prst na površju in to so slavno znane krtine. Skozi te rovske rove se pomika krt dalje in pobira tam vse, kar se je znašlo v njih, a po kolčini tega plena si razširja v večji ali manjši svoji omrežju. Na ta ali drugi način pa je s temi cevmi neprestano zaposlen.

Za grebalno delo v temnem podzemlju je kopačevu teo kaj primerno zaračeno. Ze njegova valjasta postava učinkuje kakor bat, ki se pomika skozi zemljo. S svojimi močnimi zatiljskimi mišicami in ogromnimi grebalnimi sprednjimi končnicami ter rtastim gobcem rize v mehko prst pred seboj in jo meče z izredno brzino za sabo. Njegova ušesa se lahko povsem zaprejo, da ne more niti zrcne peska vanja.

Oči, ki so velike približno kakor makovo zrna, ležijo v sredini med rilcem in ušsi. Dlake jih popolnoma prekrivajo, imajo pa veke in se lahko poljubno stegnajo naprej ali nazaj. Črne so kakor maljni, enobarvni stekleni biseri. Nosne odprtine niso na sprednji, temveč na spodnji strani ril-

ca ter se pri grebanju na ta način težje zamašijo s prstjo.

Če se ta telesna zgradba že pri kopanju prav dobro obnaša, je pri odpravi odvečne zemlje na površino naravnost neobhodno potrebna. To je prav pošten kos dela, met za metom zemlje leti navzgor, a pri tem mu polzi rahla prst neprestano čez teo. Opravičajo ga je treba tako dolgo, dokler se ne dovrši nov kos lovskega rova.

To delo pa je tudi najnevarnejše, kar ga mora opravljati črni kopač, kajti z njim opozarja svoje neštete sovražnike nase. Nenadno je sunil trd, oster predmet krepko po njem. To je kljun vrane, ki ždi v najbolj napeti pozornosti pred nastajajočim kupom in seka po krtu, ki se premika tik pod površino. Prav tako bo napravila sova, ki ga zasaci pri nočnem delu. Lisica, pes, podlasica vohajo njegov ostru lipizmski duh že od daleč. Sicer ga ne žrejo vsi njegovi sovražniki, marsikateri se ga loti tudi iz globoke strasti, a to mu položaja seveda prav nič ne izboljšuje. Toda naš lopatar je izkušen pretkaneč, ki opravlja svoje delo z neprestanimi presedki, ko prilskuje in vohlja, kaj se dogaja okrog njega; čim se mu nekaj zazdi sumljivo, se obrne in jo odkuri na varno.

Kar se pa tiče njegove hrane, mu je glavna jed deževnik. Res je sicer, da tudi ogrcev ne zametuje, toda teh ne ujame vsakokrat, kakor bi rad. V času, ko počenjajo ogreci največjo škodo, so nad rijočim krtom, tik pod travno rušo. Pozimi so spet kakšen meter pod površino in daleč pod krtovim življenjskim prostorom. Tako lovi ogrec z uspehom le spomladi, ko rijejo na površju, in jeseni, ko lezejo pred zimskim mrazom v globino. Deževnik pa mora skozi krtovo lovsko omrežje vsak dan dvakrat, in sicer zvečer, ko se odpravlja na površje, in zjutraj, ko se umika spet navzdol.

Tako pregleduje, popravlja in širi krt svoje lovске rove podnevi in ponoči, poleti in pozimi. Če se hoče odpočiti, se umakne v svojo izbo. Če ga žela, si počste svoj vodnjak. Kopolje si namreč posebne jaskše, skozi katere se nabira deževnica. Na najspodnejšem koncu globokih rogov je potem navpična luknja, ki je krtu za vodnjak. V mokrem vremenu so vsi njegovi vodnjaki do vrha napolnjeni, v nekaterih tleh pa tudi o suši.

Ker si krt pozimi zaradi zmrznjenih tal ne more kopati lovskih rogov in ker se z naraščajočim mrazom tudi črvi in lénke spravljajo globoko v zemljo, je prisiljen, da si pripravi zimске zaloge. Te obstoje večinoma iz deževnikov, ki jih pa ne more, temveč jih s tem, da jim ogrižne glavo, otmrtviči. Tako ubije dve muhi na en mah; plen mu ne more uiti, a tudi ne segniti.

Vseposvod v naravi je poskrbljeno za to, da drevesa ne zrastejo v nebo. Vsakemu bitju so postavljeni sovražniki, ki skrbijo, da se preveč ne razmnoži. Podzemeljski kopač ima nalogo, da popravlja ličinke in črve, ki potujejo v zemlji navzgor in navzdol. Toda teh bitij ne uniči nikoli do zadnjega, temveč samo zmanjšuje njihovo število na določeno mero. Če jih v svojem lovštvu ne dobi več toliko, da bi se mogel nasiti — a ta plen mora predstavljati približno polovico teže njegovega telesa — tedaj lovšče zanj ni več pripravno in se mora odseliti drugam.

Križanka št. 63

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16						17				18				
19					20					21				22
23					24					25				26
27					28					29				30
					31					32				33
34										35				

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. ljudje, ki jim je njihova korist nad vse, 11. trg na Sp. Stajerskem, 16. žensko ime, 17. izraelski duhovnik, 18. okrasna rastlina, 19. brezpravni podložnik, 20. uslužbenec večjega gostinskega podjetja, 21. jih doživljamo v spanju, 22. osebnopovratni zaimek, 23. možko ime, 24. važna gospodarska panoga, ki jo izvršujejo navadno družbe z veliko glavnico, 26. reka v zapadni Evropi, 27. znak za kemično prvino, 28. tako so Turki imenovali tesen (kapljo) na Donavi pod Beogradom, 29. tajna zločinska skupina ustanovljena l. 1880. na Siciliji, 30. dvojice, 31. kemična prvina, 32. predmet obževanja, idol, 33. del roke, 34. ljubljanski cerkveni dostojanstvenik, 35. prekiniti stik med rastlino in zemljo.

Navpično: 1. mesto ob Dravi, 2. okrasna rastlina, 3. reka v Španiji, 4. grška črka, 5. egiptovski božanstvo, 6. geološka doba, 7. operetni kompozit, 8. tuje možko ime, 9. revež, mož, ki je vreden usmiljenja in podpore, 10. dva enaka soglasnika, 11. rusko možko ime, 12. racionirana zabela, 13. naslov, naziv (i je enak j), 14. nikalnica, 15. podatki se, nastopiti neko pot, 18. preplahi, splošne zmešnjave, 20. del gorске stene, 21. drag kamen, 22. reka v Rumuniji, 24. cigareta, 25. okrajšano možko ime, 26. vodne živali, 28. izdaja ogenj, 30. v grški mitologiji gozdno božanstvo, 31. v polju, 32. miza brez soglasnikov, 33. vprašalna členica.

Miha Z

„Zlate mamice“

»Zlate mamice« so posebna vrsta živih bitij iz človeškega rodu. So bele, rumene, rjave, rdeče ali črne in živijo po vseh delih zemlje. Pri nas živi bela rasa »zlatih mamice«, ki se po letih prelevi iz bele v rjavo ali celo v črno. Ponoči prebivajo v hišah, čez dan pa v parkih. So to bitja gladko in hitro tekočih jezikov, iznajdljiva in zlasti bogata fantazije. Tudi izredno junaška so: vsak dan, v lepem in gredem, v mrzlih in toplih dneh, priplavajo s svojimi barkami na kolesih izpod streh na svetlo in se izkazuje v krožnem parku ali ob ribniku. Potem tam »zlate mamice« izlozijo svoj živi (sinove in pozreta) ter mrtvi (nogavice, igle, pletenje) inventar in v skupinah usidrajo po klofeh. Večina si jih prižige cigareto in puhajo pod modro nebo ali proti sivim oblakom oblačke belega dima. Tako vlečejo vsi: dojenčki svoje dukce, zlate mamice pa svoje cigarete; lepo je to na pogled; estetika žanje v takih skupinskih prizorih svoje vprašunsko zmagoslavje in podan je klasičen primer mirnega sožitja med staro in mlado generacijo, ki bi marsikomu lahko služil v pouk in za zgled.

Potlej, ko je vse tako raztovorjeno, izpostavljeno in razvrščeno po skupinah, nabrusijo »zlate mamice« svoje jezike in začnejo pomenke.

Pravijo, da prilsuškovanje ne spada med

sedemnajstero čednosti, ki smo se jih učili v šoli; ampak, če slučajno zaides v krožni park, to je v invazijsko področje »zlatih mamice«, in te prav tako slučajno kak ognjen pogled temnih, modrih ali rjavih oči pridriži na klopi, ki si jo zasedel še pred navalom teh bitij, potem, mislim, prilsuškovanje ni tako huda reč. Da se mi ne bo očitala zahrbtnost, bom kar javno povedal, kar sem ob neki priliki tam slišal: »Moj mož,« je rekla prva, visoka črnolaska, ki je svojega enoletnika vadiła v hojo, »moj mož poje petdeset litrskih žil-krofov, in ko mu trideseti zdrkne po grlu v globlino, pravi: kar jejmo še, saj bo kmalu konec vojne.«

»Tudi moj trdi to,« je pristavila druga iz rodu »zlatih mamice«, mala, okrogla svetlolaska, z dojenčkom v vozičku, »ampak trdi to že tri leta, pa je še vedno prepričan, da je vseveden in nezmotljiv.«

»Vaš mož,« se je vmešala tretja iz rodu, drobna rjavolaska, z očmi kakor češnje, ki je svojega malega paglavca držala za uho, da ji ni bi pobegnili v zelje (včasih so bile tam rože), ker je paznik oprezoval v bližini, »je sploh čuden patron...«

»Čez svojega moža pa ne pustim reči besede,« je vzrojila prva, »je uradnik na odgovornem...«

»Ah, kaj, uradnik! Moj je direktor banke. Uradnik! Pha...« se je zmrdovala druga.

»Pa je po svojem dolgoletnem učenju tudi zaslužil mesto bančnega ravnatelja ta gospod direktor?« se je vmešala v pogov-

vor doslej molčeča rdečelaska in pomežiknila skupini »zlatih mamice«, ki se doslej pogovora še ni udeleževala. »Moj mož je povedal, da je gospod direktor študiral gimnazijo dvanajst let, univerzo deset, prvi državni izpit je polagal trikrat, drugega v tretji ni več poskušal, potem ga je familija dala za direktorja v banko. Moj mož pravi...«

»Vi pa kar tiho bodite, ko vaš mož niti...«

»Dajte no mir! Ali se splašča prepričati zaradi mož?« je skušala posredovati krepka rjavka, ki je pozabavala dva junaška kričača-dvojčka. »Vsi vkup so za figo! Moj je prirodoslovec in je spomnil trdil, da bo hroščeto leto — pa je kdo videl letos majskega hrošča? Nihče ga ni videl! Zdaj pravi, da so hrošči verjetno ustrašili vojne, da hočejo najbrž v miru preživeti svojo že itak kratko življenjsko dobo, pa so odložili svoj prihod na svet za eno leto, kajti da so pametnejši od ljudi, pravi... Pojdite no! Vsi vkup nič ne vedo — naši možje! Vsi so za figo!«

»Res je, vsi so za figo!« je povzel rod »zlatih mamice«, in na tej osnovi soglasnega mnenja je bil kar se da hitro vzpostavljaj mir. Mislim sem tedaj, da ne bo več kaj prida z mojim prilsuškovanjem. Slišalo se je samo še čebljanje, podobno rojenju čebel, sem ter tja prekričeno s krliki otrok, klcihi mamice in jokom nebogljencev v vozičkih. Gozd v ozadju je pel svojo šumečo pesem življenju v slavo, po solati, ki raste namesto rož, so se sprehajali polži. Pa je

nenadoma priplaval do mojih ušes ogorčeno sladek vzkič: »Uh, ti pacek!« »Pacek« je bil sin visoke svetlolaske, Puci po imenu. Vses je bil popackan od pet do temena, tudi nos je bil nekam čudne barve. »Glejte,« je klicala »zlata mamica«, »koma šest mesecev je star, pa je že napravil takole hudobijo!«

»Kaj to,« je rekla druga, »Koki je star deset mesecev pa je namazal svo steno in čmetal strop s takšnole stvarjo, joj, kako smo se smejali! Moj mož je rekel, da je na steni nastala impresijonistična krajina. Gotovo bo slikar naš Koki...«

Mlado Jutro

Mara Tavčarjeva:

Répoštev

I. DEL

V Krkonoših, ki se razprostirajo med Češko in Šlezijo, živi že dolga stoletja množični gorski duh. Svojo domaćino ima globoko pod zemljo in vendar pride dostikrat med ljudi, da jih prestraši, napravi jim nepričakovano veselje, ali pa kakšno norčijo. Duhovom in čarovnikom je dano, da se lahko prikazujejo v kakršni koli obliki in postavi in tako se tudi krkonoški duh prikazuje po volji in želji.

Nekoč se je zgodilo, da se je »gospod iz gore«, kakor je zelo rad slišal, da so ga ljudje imenovali, prikazal hčerki kneza Ratibora, ki je hodila sama po gozdu, kakor lep, postaven lovec. Lepo gospodično princezo je s svojo čarovno močjo odpeljal v svoje podzemsko kraljestvo in ji je v svojem čudovito razkošnem gradu rekel:

»Vsa ta krasota bo tvoja, ako hočeš biti moja žena!«

Prelepa mladenka se je prestrašila in prosila gorskega duha za nekaj dni premisleka, ker je upala, da se ji bo posrečilo pobegniti. Snubaču to ni bilo po volji, odgovoril ni, pač pa je hotel pridobiti lepo Jano s tem, da ji je poklanjal bogata darila in jo je kratkočasil, da se revica ni jokala.

Med drugimi darili ji je prinesel košaro polno repe in neznamno čarovno palico in ji ljubezno rekel:

»Izgovi ime svojih prijateljic in vsakokrat se s palico dotakni repe in doživela boš čudeže.«

Jana je storila, kakor ji je naročil gorski duh in repe so se spremenile v deklice, ki so zaplesale »ringaraja« okrog nje, se igralo in sprehajale z njo po gradu, da je princeza pozabila na svoje ujetništvo.

To veselje je ni dolgo trajalo. Ko se je nekega jutra Jana zbudila in poklicala svoje tovarišice, so prišlele stare, sključene ženske v spalnico in se druga za drugo zvalile pred njene noge ko uvele, puhle repe. Princeza je bila jezna in poklicala gorskega duha in ko je prišel k njej, mu je naročila, naj ji takoj prinese drugo košaro repe, da jo bo zopet spremenila v deklice. Rekla je:

»Ne prinesi mi take repe, da bi se iz nje pričarala družba zopet postarala. Hočem imeti sebi enaka bitja okrog sebe.«

»O,« se je zasmejal gorski duh, »bodi brez skrbi, četudi imajo iz repe pričarani ljudje le tako kratko življenje ko repe, imam še toliko repe, da jo bo dovolj do časa najine poroke.«

»Koliko je pa vendar imaš?« je vprašala princeza.

»Najmanj deset tisoč,« je odgovoril gorski duh.

»Ti si bahač,« je rekla Jana zaničljivo. »Pred eno uro sem prešla tvoje repe in natančno vem, koliko jih imaš. No, prepičala bi se rada, če si mi pravo število povedala. Preštej repe in potem bom tvoja žena.«

Gorski duh je hitro šel na repino polje, ki se je razprostiralo za gradom, in začel šteti. Štel je in štel, toda vsota je bila vedno drugačna in zato je zopet od kraja začel, da so mu od čela kapale potne kaplje.

Medtem ko je gorski duh repe štel, je princeza največjo repo v drugi košari spremenila v krasnega konja, ga zajezdila in s pomočjo čarovne palice odprla grajska vrata in premaknila skalovite ter ko veter odbrzela proti očetovemu gradu.

Gorski duh je prešel repe in se vesel vrnil v grad, da bi princezi povedal, da je na njivi devet tisoč devet sto devet in devetdeset rep, ne ena več ali manj. Iskal je deklico, toda nikjer je ni našel.

»Kaj, če mi je pobegnila?« je pomislil, se hitro zavlil v viharni oblak in med bliskom in gromom se je zapodil za njo. Njen čvrsti konj je premagal vse ovire in jo prenesel čez mejo kraljestva gorskega duha, da je ni mogel več doseči in zaman je pošiljal biske za njo. Princeza je srečno dosegla območje svojega očeta, ki je postal na vse strani služabnike, da so iskali izgubljeno hčerko. Srečali so jo in slavno-topredno pripeljali v Ratiborov grad.

Vse to se je kmalu zvedelo v deželi in vsi so se veselili kraljevičnosti princeze Jane. Od takrat so imenovali gorskega duha z zbadljivim imenom — Répoštev. (Dalej sledi)

Bodi kmet, študent, gospod, krema RAPIDA povsod.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako oglednico L -30, za drž. in prov. takso -60, za danje naslova ali štiro L 2.- Najmanjši iznos za te oglase je L 7.-. Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.-, za vse druge oglase L -60 za besedo, za drž. in prov. takso -60, za danje naslova ali štiro L 3.-. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.-.

Priporočamo

našim cenjenim oglaševalcem, naj oglase za nedeljsko »Jutro« oddajo v oglašnem oddelku »Jutra« že v petek do 18. ure, ker je iz tehničnih razlogov čisto nemogoče nvrstiti v nedeljsko »Jutro« tiste oglase, ki so oddani v naši poslovalnici šele v soboto dopoldne.

Službe išče
POSTREZNICA išče službo od 8 do 2 ure. Zmožna lahke kuhe in vseh hišnih del. Po- tuda na ogl. odd. Ju- tra pod »Po- sebno pridna« 22527-1 »Pridna« 22497-1
SOBARICA dolgoletna sprejemal- vesna in poštena, išče službo pri boljši rodbini. Ponudbe na ogl. odd. Ju- tra pod »Zvesta uslužbenka« 22526-1
GOSPODINJA s trgovsko naobrazbo in nekoliko prakse išče služ- bo v pisarni ali kas siš- nega. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vajna stranke« 22476-1

KUPUJTE
 »dino pri naših
 »KUPUJTE
 »dino pri naših
 »KUPUJTE
 »dino pri naših

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF
KINO SLOGA Tel. 27-30
 Heinrich George v zabavnem filmu, »inim ljubezni, vina in nebeskih raz- mer« v Pelargoniji

Obscite ga!
 Sodelujejo: Gustav Knuth, Jakob Tiedtke, Maria Landrock, Charlotte Withauer itd.
 Predstave ob: 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21
 Mogočna filmska umetnina o genial- nem državniku, »železnem« kanceljeru, ustanovitelju drugega Reicha

Bismarck
 Iz razcepjene slabotne »Nemške zve- ze« je po njegovih sposobnostih in ne- vneljivi zaslugi vstala Velika Nemčija. Paul Hartmann, Friedrich Kayssler, Maria Koppenhöfer, Werner Hinz, Ruth Helberg, Käthe Haack, Lil Da- gver, Karl Schönböck
 Zaradi izredne dolžine filma predstave ob 16.30 in 19. uri

KINO MATICA Telefon 22-41
 Velezabavna kmečka burka z Joem Stoeckelom v glavni vlogi

Nedolžna grešnica
 Predstave: ob 16. in 19. uri

KINO MOSTE
Še enkrat študent
 Predstave: delavnik ob 18.45; sobota ob 19.; nedelja ob 14.30, 16.30 in 18.30

Službo dobi

POSTREZNICA rešno, pridno, za vsak dan od 7. do 11. in od 1. do 3. ure popoldne sprejem. Predstavi naj se ob 8. uri zvečer. Na- slov v ogl. odd. Jutra. 22448-1a

KUHARICO zmožno, sprejme tako gosti- na Lovšin, Gradišče 13. 22548-1a

DEKLE 14letno, sprejme pod go- stinjo gostina Lovšin, Gradišče 13. 22459-1a

DEKLE za gostinjo z dobro pla- čano, sprejme gostina Lovšin, Gradišče 13. 22460-1a

POSTREZNICO sprejemem takoj za do- polnanske ure vsak dan. Naslov v ogl. odd. Ju- tra. 22501-1a

DEKLE rešno, pridno in pošteno sprejemem takoj k tri- člinski družini. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22515-1a

DEKLE ki želi službo pri boljši rodbini z dobro plačo in hrano, naj se oglasi od 3. do 4. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22513-1a

POSTREZNICO ali go- spodinjsko pomoč- nico, ki zna tudi kuha- ti, sprejemem takoj. Do- bra plača in hrana. Po- jasnila: Jugopaten. Go- spodarstva. 22500-1a

KUHARICO ki je voljna opravljati tudi vsa ostala gospodinj- ska dela, išče v sredini mesta dvočlanska rodbi- na. Nastop lahko takoj. Vsi pogoji po dogovoru. Predstavi naj se: Ulica 3. maja 2.IV. 22477-1a

KUHARICO z daljšimi spravebi iz- boljši družine, ki oprav- lja tudi druga hišna del- la, sprejemem v majhno gospodinjstvo. Plača in hrana dobri. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22471-1a

DOBRO FRIZERKO mlajšo moč takoj spre- jemem. Naslov v oglas- ni odd. Jutra. 22535-1a

POSTREZNICO za dva dneva v tednu od 7. do 11. ure, sprejemem. Naslov v ogl. odd. Ju- tra. 22486-1a

POSTREZNICO pridno, ki zna kuhati in izžem od 8 do 19. ure. Plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22409-1a

PRODAJ
KATERA GOSPA (dva gospodinja, si želi do- biti »KATERA« perila na- dom, kakor tudi za likanje. Prosim, da odda svoj ce- neni naslov na ogl. odd. Jutra pod »Po dogovoru«. 22482-3

PRODAJ
KOLESA (dva) z motorjem, zelo udobno pro- gram. Merkur, Puharjeva 6. 22507-6

VEČ STRUŽNIK različne vrste, najno- vija model napravlja. Merkur, Puharjeva 6. 22505-6

2 TRICIKLA z novimi gumami in eno- trikolno 1500 kg nosil- nosti, zelo udobno pro- gram. Merkur, Puharjeva 6. 22504-6

UMIVALNIK z marmorno ploščo in trodelnim ogledalom. Vse široko poročastno, zelo poceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22502-6

OTROŠKI VOZICEK globok, izredno lep, sko- raj nov in kolarje. »Stojalom, vse v dobrem stanju, prodam. Jegličev- va 25. 22534-6

PRODAMO: radiator Orion, 5-ventni, odlične kakovosti, s možno športno kolo, francoski si- stem, lepe izdelave kot nov, damsko kolo, otroški globok vozicek, leseno otroško postelico, mize in stolice iz metkega lesa, priprasto dvočlono omaro, rabljene tapicerane fotelje in stole, velik kovček, to- letna mizica z ogledalom, stenski ura, kavalero, ka- kaj njih provizorno ohran- jeni in par manjših pre- prog, ročno delo. Cene ugodne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22400-6

PRODAM damsko in moško jutra- njo jopico in damski ko- stum za bolj močno po- stav. Naslov v ogl. od- delku Jutra. 22498-6

SELEKTO PEČ sošno, veliko, v dobrem stanju, prodam. Vpraša- ti v Drenkovi ul. 24-1. desno. 22481-6

FREPROGO Srednja v velikosti 3.40 krat 2.40, dobro ohran- jo, ugodno prodam. — Luier Jeeenkova 4. pod- pritličje. 22463-6

KLAV. HARMONIKO z 30 basii i registrom — ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22464-6

MORSKE PRAŠICE prodam. Cesta na loko št. 3. 22465-6

LI
 ste noravni
 naravnost?

INSERIRAJ
 »JUTRO«

INSERIRAJ
 »JUTRO«

INSERIRAJ
 »JUTRO«

POZOR

Kupujem in prodajam rab- ljene čevlje, vzamem v ra- čun, zamenjam večje in manjše številke. — Klav. H. Vošnjakova ul. 4. 21661-6

BLAGO za kostum ali moško ob- leko, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22469-6

NAMIZNE PEČE in krmeno blago za mo- ške srajce ugodno pro- dam. Naslov v ogl. od- delku Jutra. 22433-6

OLJNATO SLIKO starinsko, največje slo- starsko, umetniška izza 18. stol. in druge, zelo ugodno prodam. Vpraša- ti od 8. do 11. ure do- polne in od 2. do 3. Naslov v ogl. odd. Ju- tra. 22434-6

RADIOAPARAT prodam za 20.000 lir. — Naslov v ogl. odd. Ju- tra. 22435-6

FOTOAPARAT »Voigtlander« Skopar št.12. 1—4.5 F.—13.5 cm. prodam. Vprašati Gerbi- čeva 44. 22450-6

Ležalni stol
 je del vašega življenja in zdravlja. Oglejte si ga pri meni. Revnejši bolniki in upokojenci popust.

RUDOLF ZORE,
 Ljubljana,
 Gledališka ulica št. 12

LEP LESTENEC modern, medeninat in st. starejšega tipa — prodam. Glinska 12. 22454-6

USNEN KOVČEK dobro ohranjen, ugodno prodam. Naslov v oglas- ni odd. Jutra. 22455-6

RJUHE IN KAPNE za preobleke za pernice iz- damasta, kaulčuk pele- rino za 12 let starega dečka, vse dobro ohran- jeno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22452-6

GLOBOK VOZICEK kot nov predvojni, av- tomobilo zamenjano za nov šivalni stroj. Na- slov v ogl. odd. Jutra. 22436-6

JEDILNICO (4 fotelji, renovirano (4 fotelji, ovalna miza, kredenca) ova miza, 8900 lir. Pro- dam tudi rjuhe več svi- le, blago za moške staj- ne in plašč. Ogljed vsi- dan od 17. do 21. Hre- novca 19, dvočlone. 22437-6

PRODAM volneno kotil jopico, volneno (pepita), Naslov v oglas- nem odd. Jutra. 22439-6

TRICIKL z motorjem, zelo udobno pro- gram. Merkur, Puharjeva 6. 22507-6

VEČ STRUŽNIK različne vrste, najno- vija model napravlja. Merkur, Puharjeva 6. 22505-6

2 TRICIKLA z novimi gumami in eno- trikolno 1500 kg nosil- nosti, zelo udobno pro- gram. Merkur, Puharjeva 6. 22504-6

UMIVALNIK z marmorno ploščo in trodelnim ogledalom. Vse široko poročastno, zelo poceni prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22502-6

OTROŠKI VOZICEK globok, izredno lep, sko- raj nov in kolarje. »Stojalom, vse v dobrem stanju, prodam. Jegličev- va 25. 22534-6

PRODAMO: radiator Orion, 5-ventni, odlične kakovosti, s možno športno kolo, francoski si- stem, lepe izdelave kot nov, damsko kolo, otroški globok vozicek, leseno otroško postelico, mize in stolice iz metkega lesa, priprasto dvočlono omaro, rabljene tapicerane fotelje in stole, velik kovček, to- letna mizica z ogledalom, stenski ura, kavalero, ka- kaj njih provizorno ohran- jeni in par manjših pre- prog, ročno delo. Cene ugodne. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22400-6

PRODAM damsko in moško jutra- njo jopico in damski ko- stum za bolj močno po- stav. Naslov v ogl. od- delku Jutra. 22498-6

SELEKTO PEČ sošno, veliko, v dobrem stanju, prodam. Vpraša- ti v Drenkovi ul. 24-1. desno. 22481-6

FREPROGO Srednja v velikosti 3.40 krat 2.40, dobro ohran- jo, ugodno prodam. — Luier Jeeenkova 4. pod- pritličje. 22463-6

KLAV. HARMONIKO z 30 basii i registrom — ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22464-6

MORSKE PRAŠICE prodam. Cesta na loko št. 3. 22465-6

LI
 ste noravni
 naravnost?

INSERIRAJ
 »JUTRO«

INSERIRAJ
 »JUTRO«

INSERIRAJ
 »JUTRO«

CRNO PEBERINO

»Hubertus«, nerabljeno, tudi za damski plašč in 2. prešu odjele, prodam. Na ogled od 8. do 7. ure Jela, Zarnikova, 9. 22466-6

KLAV. HARMONIKO Scandali s 24 basii, zelo dobro ohranjeno, pro- dam. Naslov v ogl. 22472-6

CRNO OBLEKO rožasto iz čiste svile, no- vato krošnjo. Ponud- bo rožasto obleko iz Bemberg svile za vitko postavno, nove bele plat- nasto, s 24 basii, nekaj stonaj novih otroških plaščnih hlačk in ob- leke — 2 roza iz DMC bombarda dobro ohran- je otroške beveljke za 2 do 4letne deklice, tem- nomodro angloško blago, namodno angloško blago, novo svileno triko mo- ško srajco in nov roza angorski pulover prodam. Aškerčeva 5, pritličje. Je- 22514-6

BERKALSTO PEČO s prvimi žepniki in več manjših pritčkov, pro- dam. Ponudbe na oglas- ni odd. Jutra pod »Ri- šelje pričiči«. 22528-6

RADIOAPARAT 5 in 6-ventna superia z Phi- lipps cevmi, tovarniško no- va, novejša moderna mo- del, zelo ugodno napra- vlja. Naslov v ogl. 22491-6

PAPNE IN RUHE predvojnno blago, prodam. Ogljed v trgovini s čevlji Medvedova 12. 22492-6

VIOLINO citre, kitaro, mandolino, domno, fotoaparar Agfa, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22496-6

SMAGARSKO OBLEKO (trikot) damsko, temno- modro, pripravno za pre- menjavanje prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22485-6

BLAGO za moško obleko in za damski plašč prodam ali zamenjam za kakšno drugo blago. Pridročnost na- kupi Vprašati Coppers ul. 19.111. vrata 7. 22521-6

PISALNI STROJ »Adier«, portabilne, pro- dam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22522-6

VELIK VENTILATOR za ohlajenje prostora, s- okvirjem za montažo v steno, prodam. Selenu- burgova 6-1, 12. 22523-6

TRICIKL nosilnost do 400 kg ugod- no prodam mehanik. Du- nova ul. 71. 22525-6

ZIMSKO SUKNJO temno, popolnoma novo, za srednje posta- vo, predvojnno blago, s- športni damski plašč za veliko postavno, pro- dam. Florjanska ul. 22. 22494-6

KUHINJSKO OPRAVO novo, prodam. K. Spr- aka ul. 8, pri Vrblincu. 22495-6

MOŠKO KOLO Puch-kovsko, črno, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 22496-6

3 KOSA BLAGA športnega (1 predvojni modre barve) drugi siv za moško obleko, event- damski plašč ali kostum, od 12. do 15. ali od 18. ure naprej. Celovška 49. I. nadst. 22518-6

FOTOAPARAT »Voigtlander-Heliare«, 6x9, dobro ohranjen, ugodno prodam. Hinko Privšek, Vestovkova ul. 12. 22488-6

OTROŠKI VOZICEK globok, predvojni, dobro ohranjen, ugodno prodam. Hrinje, Vestovkova 22489-6

ZRACNICI novi, prodam najvišjemu ponudniku. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Drec«. 22484-6

Kupim
 KRZNE NE PLASCE lisiče boe, dobro ohran- jeni, kupuje kranzstvo. Rot. Mestni trg 5. Spr- ednje dopoldne. Vhod skozi vežo. J-401-7

STEKLENICE različnih vrst, kupujem. Dobro plačamo. Na Vaso želite prevzemamo na- domu. B. Guštin, Vodni- kov trg 2. J-318-N-7

RJUHE kape in blaznske prevleke ter druge posteljnino, stal- no kupuje Hinko Privšek, Ljubljana, Kolodvorska 7. 22510-7

DUSE nosometne, in žoge, ku- pujem Zdravil. trgovina, Stari trg. 2187-7

VRČE različne, uta od ambalaže stalno kupujem. Podbevlje Filip. Šiška. Obirska 4. 20621-7

ZNAMKE

kompletno sbrsko ali po- samezne partije, tudi prekomorne, v pokra- snem kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Znamke« 20677-7

LJUBLJANSKI ZVON tudi posamezne knjige, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljub- janski Zvon«. 20678-7

KUPIM vsakršne knjige za- jasnno knjižnico. Ponud- be s navedbo knjig u- cen na ogl. odd. Jutra pod »Bibliofil«. 20679-7

MOŠKI POVRNIK dobro ohranjen in mo- ško in damsko kolo kupim. Ponudbe na ogla- odd. Jutra pod »Dobro«. 22432-7

KOLO damsko ali moško do- bro ohranjeno, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro kolo«. 22456-7

OMARO dvoja ali tridelno ter po- lno s pohranbo, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Omar«. 22457-7

SEKRETAR modern izdelan, dobro ohranjen, kupim. Ponud- be na ogl. odd. Jutra pod »Ore- nova«. 22461-7

TEHNIČNO kuhinjsko 5 kg. kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tehnična«. 22440-7

PRODAM 1 par črnih moških bok- sornjeh št. 35, popoln- omno novih. Tržičski, c. 52. 22449-6